

PAŃSTWOWY FUNDUSZ REHABILITACJI OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Sektor zakładów pracy chronionej w latach 1996-2000

Przygotowano w Wydziale
Zadań Ustawowych, Badań i Analiz PFRON

Warszawa, grudzień 2001 r.

SPIS TREŚCI

1. CHARAKTERYSTYKA I WNIOSKI.....	3
2. SPIS TABEL	14
3. TABELLE	16
ŹRÓDŁA	43

1. Charakterystyka i wnioski

Wstęp

Opracowanie zostało przygotowane na podstawie wyników badań zakładów pracy chronionej, które prowadzone są co roku przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Badania obejmują wszystkie zakłady, istniejące w danym okresie¹. Obserwowany w kolejnych edycjach wysoki poziom zwrotu wypełnionych przez ZPCh ankiet pozwala z pewnym prawdopodobieństwem wnioskować w skali całej populacji. Uzyskano przekrojowy materiał dotyczący całego sektora zakładów pracy chronionej z kilku ostatnich lat. Wyniki badań określają szczegółowo skalę zjawiska, jakim są w Polsce zakłady pracy chronionej.

W kolejnych edycjach badań ulegały zmianie pytania w ankiecie, zmieniała się także interpretacja niektórych zagadnień. Materiał użyty w obecnym opracowaniu jest w znakomitej większości porównywalny z poprzednimi okresami, a tam gdzie pojawiły się wątpliwości, zostały wprowadzone odpowiednie przypisy z objaśnieniami.

Założenia

Metoda ekstrapolacji wyników badań na całą istniejącą populację opiera się na przyjętym z góry założeniu, że zbadane zakłady posiadają cechy typowe dla wszystkich ZPCh we wszystkich kategoriach przedstawionych w ankietach a procent błędów szacunku nie odbiega od przyjętych z góry założeń stosowanych w tego typu badaniach. Do oszacowania dostępnego materiału użyte zostały odpowiednie mnożniki, których wzór przedstawia załączona tabela z definicjami. Dane zostały zakodowane elektronicznie i przetworzone za pomocą dostępnych programów komputerowych. Ewentualne nieścisłości liczbowe są skutkiem użycia standardowych algorytmów programu obliczeniowego i związanych z tym zaokrągleń bądź braku danych w poszczególnych kategoriach. Wartości tych samych kategorii pojęciowych (*np.* 'zatrudnienie') podsumowane w poszczególnych tabelach są ze sobą luźno powiązane, dlatego mogą tutaj wystąpić niewielkie różnice liczbowe. Nie należy zapominać, że ankiety były nieobowiązkowe i nie w każdym przypadku zostały one wypełnione ściśle z instrukcją.

Wszystkie ekstrapolowane wartości liczbowe, przedstawione w opracowaniu, należy traktować jako przybliżone, z ostrożnością wynikającą z podanego błędu szacunku. Tak interpretowane materiały z niniejszego opracowania są zapewne jedynym szczegółowym zbiorem informacji na temat zakładów pracy chronionej i zatrudnionych w nich osób niepełnosprawnych.

Podobnie jak w poprzedniej publikacji z ubiegłego roku, analiza danych przebiegała dwutorowo. Przeprowadzona została charakterystyka zakładów pracy chronionej ogółem oraz zakładów spółdzielczych, których szczególna rola w rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych jest znana od

¹ Ilość zakładów szacowana na podstawie informacji z baz danych prowadzonych przez komórki badawcze Funduszu

lat, jak również ich cechy charakterystyczne, pozwalające prowadzić szczegółową obserwację różnych aspektów funkcjonowania. Dane na temat ZPCh zostały przedstawione w ujęciu liczbowym, procentowym oraz dynamicznym, które pokazuje roczne zmiany w poszczególnych kategoriach zagadnień.

Tegoroczne opracowanie jest drugim z kolei zestawieniem na temat rynku chronionego, wykonanym według identycznych założeń. W dalszej części pracy używane są następujące pojęcia:

ZPCh, sektor ZPCh – *zakłady pracy chronionej w Polsce*

PFRON, Fundusz – *Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych*

NPSPR – *osoby niepełnosprawne*

BAEL – *badania aktywności ekonomicznej ludności w Polsce*

Ustawa – *Ustawa z dnia 27 VIII 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych*

ZFR – *zakładowy fundusz rehabilitacji*

PKD – *polska klasyfikacja działalności (dawniej: europejska klasyfikacja działalności)*

Charakterystyka danych

Wszystkie dotychczasowe badania ankietowe ZPCh prowadzone przez PFRON charakteryzują się wysokim odsetkiem odpowiedzi i co za tym idzie, dużym stopniem skuteczności. W latach 1997-2001 najwyższy stopień skuteczności zanotowano w 1997 r., najmniejsze zainteresowanie wykazano w 2000 r., natomiast w bieżącym 2001 r. zanotowano wzrost zainteresowania badaniami ze strony zakładów. Średni odzew zawsze był wyższy niż 60%, natomiast wśród spółdzielni nigdy nie był niższy niż 70% (patrz: Tabela 1). Dzięki wysokiej zwrotności wypełnionych ankiet, jak również ich wystarczającej materiałowej zgodności z instrukcją, możliwe było przeszacowanie wyników badań na wszystkie istniejące w danym okresie zakłady pracy chronionej. Szacunek przeprowadzony został w oparciu o przedstawione we wstępie założenia a jego szczegóły zawiera Tabela 2.

Zakres funkcjonowania zakładów pracy chronionej jest określony w podstawowych aktach prawnych, obowiązujących w Polsce. Poza dziedzinami, którymi ZPCh nie mogą się zajmować, zakłady działały w niemal wszystkich sferach gospodarki, określonych w podstawowej klasyfikacji PKD. Najwięcej zakładów deklarowało działalność w sferze handlu hurtowego i detalicznego. Ten dział grupował od 35% ZPCh w 1996 r. do 21,6% w 2000 r. (patrz: Tabela 3). Odsetek powyżej 10% dla każdego działu to obsługa nieruchomości, oraz produkcja tkanin i wyrobów włókienniczych. 9,1% zakładów zajmowało się produkcją artykułów spożywczych, w granicach lub poniżej 0,2% były ZPCh z działów zajmujących się edukacją, kopalnictwem i rolnictwem.

Liczba zakładów pracy chronionej zmieniała się z roku na rok. Początkowo mieliśmy do czynienia ze stałym, większym lub mniejszym przyrostem ilości ZPCh, którego apogeum przypada na 1999 r.. Na koniec 2000 r. zanotowano zmniejszoną ilość zakładów w porównaniu z poprzednim rokiem, chociaż zmiana nie jest tak silna, jak by się wydawało w kontekście niezbyt korzystnych zmian prawnych dotyczących ZPCh (patrz: Tabela 4). Warto zauważyć stale zmniejszającą się liczbę zakładów spółdzielczych, które stanowią w 2000 r. tylko 12% ogółu ZPCh. W 1996 r. odsetek ten wynosił ponad 29%. Spółdzielcza forma prawna posiada wady, które utrudniają konkurencję z innymi podmiotami na wolnym rynku. Znacznie trudniej jest spółdzielniom pozyskiwać kapitał na rozwój, inaczej się również przedstawiają szczegóły zarządzania takimi zakładami. Obecny system prawny nie sprzyja zakładaniu i rozwojowi nowych spółdzielni.

Poziom zatrudnienia w sektorze ZPCh zmieniał się w omawianym okresie dynamicznie. W 1996 r. 1996 r. zatrudnienie ogółem wyniosło 209 409 osób, w 2000 r. liczbę pracowników ocenia się na 199 409 osób. Warto zauważyć, że wzrost procentowy liczby ZPCh w latach 1996-1999 był bardziej niż osób w nich zatrudnionych. Pod koniec 2000 r. zanotowano spadek liczby zakładów pracy w Polsce, natomiast zatrudnienie minimalnie wzrosło w porównaniu z 1999 r., prawdopodobnie mamy tu do czynienia z błędem szacunkowym, o którym mowa była we wstępie opracowania (patrz:

Tabela 5).

Liczba osób niepełnosprawnych w ZPCh wyniosła na koniec 2000 r. 223 889 pracowników. Zmniejszenie liczby zakładów pracy chronionej oraz spadek przyrostu liczby pracowników zatrudnionych w tych zakładach jest efektem zmian prawa, niekorzystnych dla pracodawców zatrudniających osoby niepełnosprawne oraz ogólnej niekorzystnej sytuacji gospodarczej kraju w ostatnich dwóch latach. Szczególnie dotyka to zakłady spółdzielcze, które zmniejszając swój udział w sektorze ZPCh, redukują również liczbę zatrudnionych w nich osób (patrz: Tabela 6).

Wyraźnie niekorzystne tendencje uwidoczniły się w kategorii rotacji pracowników. Mimo wzrostu liczby osób przyjętych w 2000 r. do pracy, zwiększyła się mocno liczba osób zwolnionych z pracy w porównaniu z 1999 rokiem (patrz: Tabela 7). W przypadku spółdzielni w 2000 r. prawie o połowę wzrosła liczba pracowników niepełnosprawnych, którzy z pracy odeszli na emeryturę (patrz: Tabela 8).

Spośród niemal 224 tys. osób niepełnosprawnych zatrudnionych w sektorze ZPCh najwięcej osób posiadało różne schorzenia sprzężone (ok. 100 tys. pracowników), ok. 16 tys. miało schorzenia wzroku, najmniejszą reprezentację schorzeń zanotowano w 2000 r. w kategorii słuchu i mowy (patrz: Tabela 9). Podobne relacje notuje się w zakładach spółdzielczych, gdzie dodatkowo występuje ujemna zmiana liczby osób ze schorzeniami słuchu i mowy w stosunku do tej samej kategorii liczonej dla całego sektora ZPCh (patrz: Tabela 10).

Wieloletnia struktura zatrudnienia sektora ZPCh skłania do stwierdzenia, że pracodawcy zatrudniają obecnie najwięcej osób niepełnosprawnych w wieku 41-60 lat, najmniej - pracowników w wieku poniżej 20 lat. Jeszcze silniej uwidacznia się to w zakładach spółdzielczych, gdzie silna tendencja centralna oscyluje wokół wieku 46-60 lat (patrz: Tabela 11 i Tabela 12).

Wykształcenie wyższe w ZPCh posiadało w 2000 r. 8 956 osób niepełnosprawnych i tylko 1 937 pracowników spółdzielczości (patrz: Tabela 13 i Tabela 14). Wśród 144 614 pracowników sektora ZPCh z wykształceniem zasadniczym zawodowym było w 2000 r. 84 055 osób. W zakładach spółdzielczych na 35 784 osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym było aż 24 541 pracowników niepełnosprawnych. Wyraźnie świadczy to o niższym stopniu wykształcenia pracowników spółdzielni w stosunku do ogólnej liczby pracowników zatrudnionych w sektorze ZPCh.

Wynagrodzenia w zakładach pracy chronionej są trudne do analizy w ostatnich dwóch latach ze względu na ogromną ilość błędów interpretacyjnych dla danych z 1999 roku. Jest to wynik odrębnego potraktowania zagadnienia 'płacy brutto' przez część zakładów, w związku z czym trudno powiedzieć, czy dane te interpretować należy jako 'stare' brutto czy 'nowe', obowiązujące już po reformie ZUS. Można tylko powiedzieć, że w ostatnich dwóch latach mieliśmy do czynienia ze wzrostem płac brutto w sektorze ZPCh oraz spółdzielniach, niemniej, mimo wartości podanych w tabelach, nie należy dynamiki wzrostu płac w latach 1999-2000 traktować zbyt dosłownie, z przyczyn, o których mowa uprzednio (patrz: Tabela 15 i Tabela 16).

W porównaniu z 1999 r. zmniejszyła się w 2000 r. wysokość środków przekazanych na PFRON przez ZPCh z tytułu obowiązkowych wpłat. Spadła wartość zaległości, zwiększyła się natomiast w 2000 r. z 255 742 tys. zł do 297 527 tys. zł wielkość uzyskanych dotacji ze środków PFRON. Przy czym należy zauważyć, że dotacje te przekazywane były nie tylko przez Fundusz, ale przede wszystkim za pośrednictwem instytucji samorządowych na szczeblu powiatów i gmin (patrz: Tabela 17). Spółdzielnie zwiększyły w latach 1999-2000 wielkość wpłat na PFRON, co wyróżnia te zakłady na tle sektora ZPCh, odnotowano w 2000 r. spadek zaległości w porównaniu z poprzednim rokiem, do 93 591 tys. zł zwiększyła się wysokość dotacji uzyskanych przez spółdzielcze ZPCh ze środków PFRON (patrz: Tabela 18).

Stan ZFR na koniec 2000 r. przedstawiał się w sektorze ZPCh następująco: początkowa wielkość, oszacowana na poziomie 1 252 901 tys. zł wzrosła w porównaniu z poprzednim, 1999 rokiem, natomiast spadła znacznie w tym samym okresie wielkość wpływów na ZFR, do kwoty 586 891 tys. zł (patrz: Tabela 19). Największe przychody ZFR w sektorze ZPCh zanotowano w kategorii ulg w podatku od osób fizycznych: 364 339 tys. zł. Zmalały wyraźnie wydatki z ZFR, do kwoty 791 400 tys. zł w 2000 r. ogółem, z której znacząca część poszła na przygotowanie miejsc pracy. Bilans ZFR zamknął się w sumie wyższą niż latach poprzednich kwotą 1 048 391 tys. zł. W zakładach spółdzielczych stan ZFR zmniejszył

się zarówno po stronie wpływów jak również wydatków (patrz: Tabela 20). Wśród wydatków w 2000 r., największą kwotę: 30 289 tys. zł spółdzielnie wydały na opiekę medyczną i rehabilitacyjną. Stan ZFR na koniec 2000 r. wyniósł 95 324 tys. zł.

Sytuacja ekonomiczna zakładów pracy chronionej w latach 1996-2000 charakteryzowała się wzrostem ogólnej wielkości aktywów-pasywów oraz ich części składowych. W 1996 roku majątek istniejących wtedy ZPCh wyniósł 8 090 952 tys. zł. W 2000 r. sektor ZPCh, liczniejszy niż 4 lata temu, dysponował aktywami w wysokości 27 487 898 tys. zł. Bardzo mocno wzrosła w 2000 r. wartość finansowego majątku trwałego oraz zobowiązań przeterminowanych. Spadła wartość zapasów oraz środków pieniężnych. Ogółem jednak zmniejszenie liczby zakładów w stosunku do 1999 r. nie spowodowało w 2000 r. zmniejszenia większości pozycji bilansowych, oszacowanych dla sektora ZPCh. Zmiany stanów środków pieniężnych oraz zobowiązań przeterminowanych są jednak sygnałem negatywnym, świadczącym o pogorszeniu się sytuacji ekonomicznej zakładów (patrz: Tabela 21).

Ze względu na zbliżoną liczbę zakładów spółdzielczych, uczestniczących w badaniach oraz ich względnie stałą ilość we wszystkich badanych okresach, zmiany ich wartości ekonomiczno-finansowych w poszczególnych okresach są łatwiejsze w interpretacji. Wydaje się, że rezultaty badań ankietowych dotyczących spółdzielni są bardziej czytelne i jednoznaczne w odróżnieniu od wyników pozostałych zakładów pracy chronionej, dlatego wnioski wynikające z analizy funkcjonowania spółdzielczości są z całą pewnością bardziej precyzyjne niż w przypadku analizy innych form prawnych. Analiza spółdzielczości inwalidzkiej opiera się na obserwacji niemal takiej samej wielkości grupy z roku na rok. Obserwowane zmiany pokazują pewne trendy, które potwierdzają wartość analiz spółdzielni, jako jedynej grupy zakładów, która tworzy swoją własną, odrębną specyfikę funkcjonowania.

W odróżnieniu od sektora ZPCh, zakłady spółdzielcze powiększają swoje aktywa bardzo powoli. W 1996 r. wynosiły one 1 979 791 tys. zł, w 2000 r. suma aktywów zamknęła się w kwocie 2 232 440 tys. zł. Zmalała wielkość środków pieniężnych oraz kapitału własnego (patrz: Tabela 22). W stosunku do roku 1999 wartość aktywów spółdzielni zmniejszyła się, co świadczyć może o pogarszającej się sytuacji tej grupy zakładów.

Koszty operacyjne sektora ZPCh wzrosły z 34 438 352 tys. zł w 1999 r. do 36 035 203 tys. zł w 2000 r.. Przychody były niewiele większe, stąd zysk netto wyniósł zaledwie 1 147 950 tys. zł i był najniższy w całym omawianym okresie 1996-2000 (patrz: Tabela 23). Wielkość tej pozycji oraz pozostałe wartości rachunku zysków i strat sektora ZPCh pokazują, że sytuacja ekonomiczno-finansowa zakładów w 2000 r. uległa znacznemu pogorszeniu. Byłaby ona jeszcze bardziej niekorzystna, gdyby nie obciążenia wyniku finansowego brutto, które zmalały znacznie w stosunku do 1999 r. oraz poprzednich lat. Na tle sektora ZPCh zakłady spółdzielcze wypadają jeszcze gorzej. Podstawowa działalność operacyjna przyniosła im w 2000 r. ogólną stratę w wysokości – 318 490 tys. zł. W porównaniu z trendem

obserwowanym w latach poprzednich wzrastały pozostałe koszty, natomiast malały przychody. Dlatego ostateczny zysk zakładów spółdzielczych wyniósł na koniec 2000 r. tylko 41 110 tys. zł i był rekordowo niski (patrz: Tabela 24).

Analiza struktury wewnętrznej różnych aspektów działalności sektora ZPCh pogłębia naszą wiedzę na temat zakładów, niejednokrotnie pozwala na weryfikację obiegowych poglądów na temat szczególnych aspektów funkcjonowania ZPCh. Jednym z tych obiegowych poglądów jest dyskusyjna teza, że zakłady te nie mają alternatywy w postaci otwartego rynku pracy, który zatrudniałby osoby niepełnosprawne. Doświadczenia krajów Unii Europejskiej oraz USA wyraźnie wskazują na wiodącą rolę otwartego rynku pracy w zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Nieprawdziwy jest również pojawiający się często obiegowy pogląd, że ZPCh to miejsce pracy dla przeważającej większości osób z dawną I grupą inwalidzką. W rzeczywistości osoby z ciężkimi schorzeniami to zaledwie 4% wszystkich niepełnosprawnych zatrudnionych w ZPCh (patrz: Tabela 25).

Najwięcej pracowników ZPCh w 2000 r. stanowiły osoby niepełnosprawne z lekkim stopniem niepełnosprawności, których w sektorze było 66% a w spółdzielniach nawet 68% (patrz: Tabela 26). 40% niepełnosprawnych pracowników ZPCh w 2000 r. to kobiety. Uwagę zwraca większy odsetek osób niepełnosprawnych w każdej niemal kategorii schorzeń w zakładach spółdzielczych. Jedynie w kategorii schorzeń sprzężonych odsetek niepełnosprawnych jest niższy niż w sektorze ZPCh (patrz: Tabela 29 oraz Tabela 30) i wynosi 40% w 2000 r.. Najczęstszym schorzeniem jest schorzenie ruchu i kręgosłupa. Częstość schorzeń wzroku w sektorze wynosi średnio 8%, w spółdzielniach: 10%.

Do pracy w sektorze w 2000 r. przyjęto o 5% więcej osób niż w poprzednim roku, natomiast odsetek przyjętych do pracy w spółdzielniach zmalał w 2000 r. o 25% (patrz: Tabela 27 oraz Tabela 28). Obok złych wyników finansowych sektora ZPCh i spółdzielni zmniejszanie zatrudnienia jest kolejnym czynnikiem potwierdzającym kryzys ekonomiczny zakładów.

Zaległości w obowiązkowych wpłatach na PFRON w sektorze ZPCh nigdy nie przekraczały 10% sumy wpłat. W latach 1997-1999 odsetek ten nie przekraczał 4%, w 2000 r. wzrósł do 7%. Stosunek obowiązkowych wpłat do dotacji dla ZPCh uzyskanych za pośrednictwem środków PFRON wzrósł o 51% w stosunku do 1999 r., podczas, gdy w latach poprzednich spadał. W niemal całym omawianym okresie stosunek wartości dotacji do obowiązkowych wpłat dla zakładów spółdzielczych dynamicznie wzrastał. Mimo pomocy ze środków publicznych, pogarszająca się sytuacja ekonomiczna spółdzielni jest faktem a jej przyczyny leżą po stronie zakładów oraz ogólnej sytuacji gospodarczej kraju (patrz: Tabela 35 oraz Tabela 36).

Pieniądze, które ZPCh uzyskują ze zwolnień podatkowych powinny być umieszczane na koncie zakładowego funduszu rehabilitacji. ZFR jest podstawowym funduszem, z którego prowadzona jest zakładowa działalność rehabilitacyjna w stosunku do niepełnosprawnych pracowników zakładu. Wpływy

na ZFR do 2000 r. składały się w przeważającej większości z ulg w podatku od działalności gospodarczej oraz w podatku od osób fizycznych. Po zmianach prawnych w 2000 r. ulgi w podatku dochodowym od działalności gospodarczej praktycznie przestały istnieć, największy odsetek stanowią obecnie ulgi w podatku od osób fizycznych oraz ulga w podatku od nieruchomości. Dotyczy to zarówno sektora jak również zakładów spółdzielczych (patrz: Tabela 37 oraz Tabela 38). 39% zebranych środków w 2000 r. sektor ZPCh wydał na przygotowanie miejsc pracy, a zaledwie 2% na poradnictwo zawodowe i szkolenia. Spółdzielnie poniosły najwięcej wydatków na opiekę medyczną i rehabilitacyjną (22%), najmniej na dowozy i szkolenia (3%). Rozkład wydatków zakładów spółdzielczych jest tradycyjnie bardziej równomierny niż w sektorze. Na uwagę zwraca fakt dużego spadku kwot wydanych na przygotowanie miejsc pracy w 2000 r. (z 26% w 1999 r. do 19%). Końcowe salda konta ZFR sektora ZPCh oraz spółdzielni w 2000 r. były niższe od początkowych, a warto zwrócić uwagę, że w latach poprzednich salda te w sektorze ZPCh były wyższe.

Zmniejszenie liczby zakładów pracy chronionej w 2000 r. w stosunku do poprzedniego roku przyniosło odwrócenie trendu, związanego ze wzrostem liczby osób w nich zatrudnionych. Dynamika zmian mówi, że przyrost ten nie przekroczył w sektorze ogółem 3%, a w poszczególnych kategoriach wręcz oscylował w pobliżu stanów z 1999 r. (patrz: Tabela 39). Poziom zatrudnienia w spółdzielczych ZPCh wyniósł w 2000 r. tylko 91% poprzedniego stanu (patrz: Tabela 40). Spory odsetek pracowników ZPCh w porównaniu z 1999 r. odszedł z pracy na emeryturę (Tabela 41 oraz Tabela 42). Zmniejsza się udział osób ze schorzeniami umysłowymi w sektorze ZPCh (91% w 2000 r.), a wzrasta – liczba osób ze schorzeniami wzroku (patrz: Tabela 43).

W spółdzielniach w 2000 r. mamy do czynienia z dość równomiernym spadkiem liczby zatrudnionych osób niepełnosprawnych. Maleje dynamika zatrudnienia w ZPCh w kategoriach wiekowych lat 31-40, wzrasta między 41-50 lat (patrz: Tabela 45). Na tle spadku liczby zatrudnionych osób w spółdzielniach w 2000 r. zwraca uwagę wzrost liczby osób tam zatrudnionych w wieku 46-55 lat o 11% (patrz: Tabela 46) oraz spadek liczby pracowników najmłodszych w przedziale wieku poniżej 20-45 lat.

W 2000 r. zmalała ogólna dynamika wzrostu wykształcenia pracowników ZPCh (patrz: Tabela 47). W zakładach spółdzielczych zanotowano spadek liczby osób niepełnosprawnych we wszystkich kategoriach wykształcenia, największy wśród osób z najniższym i najwyższym wykształceniem, zwiększyła się liczba pracowników z wykształceniem średnim ogólnym (patrz: Tabela 48).

Ogółem ZPCh w 2000 r. przekazały tylko 42% środków z tytułu obowiązkowych wpłat, natomiast spółdzielnie o 31% więcej. Wielkość dotacji ogółem wzrosła w stosunku do poprzedniego roku o 16%, natomiast ogólna wielkość zaległości zmalała o 30% (patrz: Tabela 51). Zmalały również zaległości we

wpłatach na PFRON w spółdzielniach. Kwota ta stanowiła tylko 55% sumy z 1999 r.. Wartość dotacji dla spółdzielni ze środków PFRON wzrosła w 2000 r. o 2% (patrz: Tabela 52).

W latach 1997-2000 wartości związane z ZFR zarówno w sektorze ZPCh jak również w spółdzielniach zmieniały się bardzo dynamicznie. Początkowy stan ZFR w sektorze w 2000 r. był o 56% wyższy niż w roku poprzednim. Zanotowano spadek wpływów. Indeks dynamiki wyniósł w 2000 r. zaledwie 47% a odsetek ulg w podatku dochodowym od działalności wyniósł ledwie 3%, co jest wynikiem likwidacji tej pozycji wpływów począwszy od 2000 r.. O 116% wzrosły w sektorze wpływy z ulg w podatku od środków transportu i o 34% z ulg w podatku od nieruchomości. W pozostałych pozycjach nastąpił spadek wpływów (patrz: Tabela 53). Ogólna suma wydatków z ZFR w porównaniu z 1999 rokiem spadła do poziomu 76%, z czego najwięcej pieniędzy przeznaczono na wynagrodzenia (wzrost o 20%). Najmniejszą dynamikę wykazywała kategoria '*przygotowanie miejsc pracy*' – tylko 61% kwoty z 1999 r.. Nominalny stan końcowy ZFR sektora ZPCh wzrósł w 2000 r. o 4%.

Spółdzielczy ZFR w 2000 r. ogólnie malał zarówno po stronie wpływów jak i wydatków. Największą dynamikę wpływów odnotowano w kategorii ulg w podatku dochodowym od osób fizycznych (plus 77%) oraz ulg w innych podatkach (22%). Wydatki obniżyły się ogółem do poziomu 80% stanu z 1999 r., najwięcej wzrosły sumy na bazę rehabilitacyjną i wynagrodzenia ogółem (odpowiednio o 13% i 1%). Pozostałe wydatki w swoich kategoriach były niższe niż w 1999 r. (patrz: Tabela 54).

W dynamice bilansu ZPCh uwagę należy zwrócić na spadek wartości pieniężnych w 2000 roku oraz znaczny przyrost finansowego majątku trwałego (patrz: Tabela 55). O 53% wzrosła wielkość należności przeterminowanych, zaś wartość przeterminowanych zobowiązań zwiększyła się w ciągu roku o 94%. Ogólny wzrost dynamiki wielkości aktywów-pasywów sektora ZPCh o 23% w 2000 roku jest najniższym przyrostem w badanych okresach i ma związek z mniejszą ilością zakładów na koniec 2000 r. w stosunku do roku poprzedniego.

Zakłady spółdzielcze wykazują w pozycjach bilansowych na tle sektora ZPCh pewne zróżnicowanie. Spadła o 10% wartość majątku trwałego w stosunku do 1999 r., o 430% podniosła się w tym okresie wielkość należności długoterminowych, co mogłoby sugerować, że odbiorcy produktów spółdzielczych zalegają z płatnościami w dłuższym niż jeden rok okresie. O 206% wzrosła w 2000 r. po stronie aktywów wartość rozliczeń międzyokresowych. Wielkość aktywów spółdzielni w 2000 r. stanowiła tylko 95% wielkości z 1999 r. Wzrosła o 83% wielkość rezerw, co uznać należy za zjawisko negatywne. Poza dwukrotnym przyrostem finansowego majątku trwałego w 2000 r. pozostałe wartości bilansowe spółdzielczości pracy chronionej wskazują na pogorszenie się ich sytuacji finansowej. Przyczyn można szukać w samych spółdzielniach, ich strukturze zarządzania, jakości posiadanego majątku, ale przede wszystkim w pogarszającej się sytuacji gospodarczej kraju oraz rosnącej konkurencji

na tradycyjnych rynkach zbytu tych zakładów. Ten ostatni czynnik jest sygnalizowany od lat. Malejąca od lat efektywność działania spółdzielni jest potwierdzona ich wynikami (patrz: Tabela 56).

W dynamice rachunku zysków i strat sektora ZPCh rzuca się w oczy silny spadek wielkości zysku operacyjnego w 2000 r. Jest to tylko 41% zysku z 1999 r. Na taki wynik niewielki wpływ musiała mieć zmiana liczby zakładów, a bardziej wspomniana już wcześniej pogarszająca się sytuacja na rynku w Polsce. Warto także zwrócić uwagę na wycofanie przez rząd pewnych ulg podatkowych, z których do 2000 r. zakłady pracy chronionej korzystały, a które mogły mieć niebagatelny wpływ na rentowność ich działania.

Rosnące koszty oraz malejące przychody spowodowały spadek efektywności funkcjonowania sektora ZPCh, który w 2000 r. odnotował niższy o połowę zysk w stosunku do roku ubiegłego (patrz: Tabela 57). Podobnie można ocenić spółdzielnie, chociaż pewnym pozytywnym faktem jest utrzymanie w 2000 r. straty finansowej na poziomie roku 1999, podczas gdy w latach poprzednich wzrastała ona bardzo dynamicznie. Niestety, wzrosły poważnie pozostałe koszty operacyjne i finansowe, co spowodowało ogólny spadek zysku netto spółdzielczości w 2000 r. o 52% (patrz: Tabela 58).

Niekorzystne zmiany w 2000 r. w bilansie oraz rachunku zysków i strat sektora ZPCh i spółdzielni mają odzwierciedlenie we wskaźnikach finansowych oraz ich dynamice. Obniżyły się wyraźnie dwa spośród trzech wskaźników płynności oraz rentowności sektora oraz spółdzielni, poziom zadłużenia ogólnego utrzymał się na poziomie zbliżonym do 1999 r. (patrz tabele: Tabela 59 Tabela 60 Tabela 61 Tabela 62). Obniżyła się również wartość wskaźnika zysku netto do aktywów, co potwierdza fakt nieefektywnego w ostatnim okresie gospodarowania posiadanym majątkiem.

Niepełnosprawni w ZPCh na tle innych danych statystycznych

Prowadzone przez Główny Urząd Statystyczny regularne badania aktywności ekonomicznej ludności Polski (BAEL) przynoszą istotne informacje na temat różnych aspektów zjawiska niepełnosprawności w Polsce. Obecnie BAEL prowadzony jest w odstępach kwartalnych. Ostatnie publikowane wyniki dotyczą I kwartału 2000 r., ale z dużym prawdopodobieństwem można je odnieść do danych o sektorze ZPCh zebranych przez Fundusz.

Populacja niepełnosprawnych w I kwartale 2000 r. sięgnęła 4,5 mln osób. Jest to 14,9% wszystkich Polaków. Najwyższa częstość niepełnosprawności prawnej występuje w województwach małopolskim, lubelskim i lubuskim, a najniższa w województwach śląskim, mazowieckim, łódzkim i opolskim. Niepełnosprawni zatrudnieni w ZPCh stanowią 4,9% odsetek żyjących w Polsce niepełnosprawnych. Najwięcej, bo 9,4% mieszka w woj. śląskim, najmniej: 1,5% w lubelskim (patrz: Tabela 64). Wraz z wiekiem rośnie skala i stopień niepełnosprawności. W przypadku zatrudnienia osób niepełnosprawnych w ZPCh, zależność zatrudnienia i wieku jest odwrotna. Wraz z wiekiem odsetek

maleje (patrz: Tabela 63). W wieku powyżej 60 lat jest to tylko 0,8% NPSPR zatrudnionych w sektorze ZPCh na koniec 2000 r.

Aktywność ekonomiczna osób niepełnosprawnych jest w dużej mierze związana ze stopniem inwalidztwa, wiekiem i wykształceniem. W całej populacji NPSPR najwyższą aktywnością zawodową cechowały się osoby niepełnosprawne z wykształceniem wyższym (26,3%) a najniższą osoby z wykształceniem ogólnokształcącym (18,1%), podstawowym i niższym (12,7%). Niskie wskaźniki aktywności osób o niższym wykształceniu mają silny związek z wiekiem osób niepełnosprawnych.

Zatrudnienie osób niepełnosprawnych w I kwartale 2000 r. wyniosło 711 tys. osób. Z tej liczby 31,5% pracowało w ZPCh. Odsetek ten należy ocenić jako wysoki. W układzie wojewódzkim odsetek ten rośnie do 69% w województwie dolnośląskim, do 66,7% w województwie śląskim, maleje natomiast do 6,7% w województwie lubelskim (patrz: Tabela 65).

Ocena sektora ZPCh na tle gospodarki w latach 1996-2000 nie jest pełna. Zaledwie kilka porównywalnych wskaźników pozwala jedynie w przybliżeniu określić udział procentowy sektora w tworzeniu niektórych wartości ekonomicznych w 1996 r. i 2000 r.. Są to informacje przybliżone. Na koniec 2000 r. w ponad 381 tys. przedsiębiorstwach pracowało więcej niż 9,5 milionów pracowników. Udział sektora ZPCh oraz pracowników ZPCh w tej kategorii wyniósł odpowiednio 1,0% i 3,9%. Przychody łączne ZPCh w 2000 r. stanowiły ponad 4% przychodów wszystkich wyodrębnionych zakładów.

Udział zakładów pracy chronionej w gospodarce nie jest znaczący, choć porównywane wskaźniki uległy w 2000 r. zmianie na korzyść sektora ZPCh w stosunku do 1996 r. Zarówno w całej gospodarce, jak i ZPCh zmalał znacząco poziom zysku netto (patrz: Tabela 66) ale udział procentowy w kategorii zysku netto sektora wynosił w 2000 r. 17%. Świadczy to niestety także o pogarszającej się koniunkturze gospodarczej naszego kraju i silnym spadku rentowności funkcjonowania przedsiębiorstw. Zmiany liczby zakładów pracy chronionej w ostatnich latach przyniosły globalne zwiększenie przychodów i kosztów, wzrost zatrudnienia, są to jednak wartości bardzo wrażliwe na zmiany koniunktury gospodarczej, czego skutkiem są ostatnio mniejsze zyski zakładów oraz malejąca rentowność funkcjonowania.

Wnioski

- Po raz pierwszy w całej historii funkcjonowania ZPCh mamy do czynienia z ogólnym spadkiem liczby zakładów w 2000 r.. W dużej mierze jest to efekt sytuacji gospodarczej w kraju oraz zmian prawnych dotyczących funkcjonowania ZPCh.
- Spadek liczby zakładów jest w mniejszym stopniu skorelowany z liczbą zatrudnionych w zakładach osób. W 2000 r. mamy do czynienia z silnym zmniejszeniem dynamiki przyrostu zatrudnienia w ZPCh, które jest wedle szacunku jest obecnie na poziomie zbliżonym do 1999 r.

- Notuje się ogólnie niekorzystne zmiany w poszczególnych kategoriach związanych z zatrudnieniem w ZPCh. Można wnioskować, że niekorzystna sytuacja gospodarcza dotyka przede wszystkim osoby niepełnosprawne zatrudnione w zakładach.
- Sytuacja ekonomiczna sektora ZPCh oraz spółdzielni mierzona wskaźnikami ekonomiczno-finansowymi jest zła. Przyczyny leżą zarówno w sferze makroekonomicznej jak i w samych zakładach. Wiele z nich, zwłaszcza spółdzielnie, potrzebują zmian strukturalnych, wsparcia finansowego w postaci wejścia do tych zakładów inwestorów strategicznych, większego dostępu do środków kredytowych oraz większej mobilności przedsiębiorstw utrzymania obecnych i zdobywaniu nowych rynków zaopatrzenia i zbytu.
- Porównanie wyników badań Funduszu z badaniami BAEL skłania do stwierdzeń, że zakłady pracy chronionej są obecnie ważnym ogniwem systemu rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych. Niepełnosprawni zatrudnieni w ZPCh stanowią wysoki odsetek wśród ogółu aktywnych zawodowo w 2000 r.
- Wydaje się konieczne zdefiniowanie na nowo roli zakładów pracy chronionej w rehabilitacji zawodowej i społecznej. Obecnie pracuje w nich zbyt duża ilość osób niepełnosprawnych z lekkimi schorzeniami, które przy odpowiednich zmianach prawnych miałyby szansę pracować na wolnym rynku. Ten ostatni postulat jest zbieżny z tendencjami obserwowanymi w krajach Unii Europejskiej oraz USA.

2. Spis tabel

Tabela 1 Skuteczność badań sektora ZPCh w latach 1997-2001	16
Tabela 2 Zastosowane współczynniki ekstrapolacji wyników badań sektora z lat 1996-2000	16
Tabela 3 Odsetek zakładów pracy chronionej według klasyfikacji PKD	16
Tabela 4 Spółdzielcze zakłady pracy chronionej na tle sektora ZPCh	17
Tabela 5 Poziom zatrudnienia w sektorze ZPCh (osoby)	17
Tabela 6 Poziom zatrudnienia w spółdzielczych ZPCh (osoby)	17
Tabela 7 Rotacja zatrudnienia w sektorze ZPCh (w liczbach)	18
Tabela 8 Rotacja zatrudnienia w spółdzielczych ZPCh (w liczbach)	18
Tabela 9 Niepełnosprawni ogółem w sektorze ZPCh wg podstawowych schorzeń	18
Tabela 10 Niepełnosprawni ogółem w spółdzielczych ZPCh wg podstawowych schorzeń	18
Tabela 11 Pracownicy niepełnosprawni w sektorze ZPCh wg wieku (w liczbach)	19
Tabela 12 Pracownicy niepełnosprawni w spółdzielczych ZPCh wg wieku (w liczbach)	19
Tabela 13 Pracownicy ZPCh wg wykształcenia w sektorze ZPCh (w liczbach)	19
Tabela 14 Pracownicy ZPCh wg wykształcenia w spółdzielczych ZPCh (w liczbach)	19
Tabela 15 Wynagrodzenia brutto w sektorze ZPCh	20
Tabela 16 Wynagrodzenia brutto w spółdzielczych ZPCh	20
Tabela 17 Dotacje oraz obowiązkowe wpłaty na PFRON w sektorze ZPCh (w tys. zł)	20
Tabela 18 Dotacje oraz obowiązkowe wpłaty na PFRON w spółdzielczych ZPCh (w tys. zł)	20
Tabela 19 Zakładowy Fundusz Rehabilitacji w sektorze ZPCh (w tys. zł)	21
Tabela 20 Zakładowy Fundusz Rehabilitacji w spółdzielczych ZPCh (w tys. zł)	22
Tabela 21 Elementy bilansu sektora ZPCh (w tys. zł)	23
Tabela 22 Elementy bilansu spółdzielczych ZPCh (w tys. zł)	24
Tabela 23 Elementy rachunku zysków i strat sektora ZPCh (w tys. zł)	25
Tabela 24 Elementy rachunku zysków i strat spółdzielczych ZPCh (w tys. zł)	26
Tabela 25 Poziom zatrudnienia w sektorze ZPCh (odsetek)	26
Tabela 26 Poziom zatrudnienia w spółdzielczych ZPCh (odsetek)	26
Tabela 27 Rotacja zatrudnienia w sektorze ZPCh (odsetek)	27
Tabela 28 Rotacja zatrudnienia w spółdzielczych ZPCh (odsetek)	27
Tabela 29 Niepełnosprawni w sektorze ZPCh wg podstawowych schorzeń (odsetek)	27
Tabela 30 Niepełnosprawni w spółdzielczych ZPCh wg podstawowych schorzeń (odsetek)	27
Tabela 31 Pracownicy niepełnosprawni w sektorze ZPCh wg wieku (odsetek)	28
Tabela 32 Pracownicy niepełnosprawni w spółdzielczych ZPCh wg wieku (odsetek)	28
Tabela 33 Pracownicy ZPCh wg wykształcenia w sektorze ZPCh (odsetek)	28
Tabela 34 Pracownicy ZPCh wg wykształcenia w spółdzielczych ZPCh (odsetek)	28
Tabela 35 Dotacje oraz obowiązkowe wpłaty na PFRON w sektorze ZPCh (odsetek)	29
Tabela 36 Dotacje oraz obowiązkowe wpłaty na PFRON w spółdzielczych ZPCh (odsetek)	29
Tabela 37 Zakładowy Fundusz Rehabilitacji w sektorze ZPCh (odsetek)	29
Tabela 38 Zakładowy Fundusz Rehabilitacji w spółdzielczych ZPCh (odsetek)	30
Tabela 39 Dynamika poziomu zatrudnienia osób w sektorze ZPCh (r. pop.=100)	30
Tabela 40 Dynamika poziomu zatrudnienia osób w spółdzielczych ZPCh (r. pop.=100)	31
Tabela 41 Dynamika rotacji zatrudnienia w sektorze ZPCh (r. pop.=100)	31
Tabela 42 Dynamika rotacji zatrudnienia w spółdzielczych ZPCh (r. pop.=100)	31
Tabela 43 Dynamika - NPSPR w sektorze ZPCh wg podstawowych schorzeń (r. pop.=100)	31
Tabela 44 Dynamika NPSPR w spółdzielczych ZPCh wg podstawowych schorzeń (r. pop.=100)	32
Tabela 45 Dynamika NPSPR w sektorze ZPCh wg wieku (r. pop.=100)	32
Tabela 46 Dynamika NPSPR w spółdzielczych ZPCh wg wieku (r. pop.=100)	32
Tabela 47 Dynamika - pracownicy wg wykształcenia w sektorze ZPCh (r. pop.=100)	32
Tabela 48 Dynamika - pracownicy wg wykształcenia w spółdzielczych ZPCh (r. pop.=100%)	33
Tabela 49 Dynamika wynagrodzeń brutto w sektorze ZPCh (r. pop.=100)	33
Tabela 50 Dynamika wynagrodzeń brutto w spółdzielczych ZPCh (r. pop.=100)	33
Tabela 51 Dynamika dotacji oraz obowiązkowych wpłat na PFRON w sektorze ZPCh (r. pop.=100)	33
Tabela 52 Dynamika dotacji oraz obow. wpłat na PFRON w spółdzielczych ZPCh (r. pop.=100)	34
Tabela 53 Dynamika Zakładowego Funduszu Rehabilitacji w sektorze ZPCh (r. pop.=100)	34
Tabela 54 Dynamika Zakładowego Funduszu Rehabilitacji w spółdzielczych ZPCh (r. pop.=100)	35
Tabela 55 Dynamika elementów bilansu sektora ZPCh (r. pop.=100)	36
Tabela 56 Dynamika elementów bilansu spółdzielczych ZPCh (r. pop.=100)	37
Tabela 57 Dynamika elementów rachunku zysków i strat sektora ZPCh (r. pop.=100)	38
Tabela 58 Dynamika elementów rachunku zysków i strat spółdzielczych ZPCh (r. pop.=100)	38
Tabela 59 Wybrane wskaźniki analizy finansowej sektora ZPCh	39
Tabela 60 Wybrane wskaźniki analizy finansowej spółdzielczych ZPCh	39
Tabela 61 Dynamika wskaźników analizy finansowej sektora ZPCh (r. pop.=100)	39

<i>Tabela 62 Dynamika wskaźników analizy finansowej spółdzielczych ZPCh (r. pop.=100)</i>	40
<i>Tabela 63 Osoby niepełnosprawne prawnie w wieku 15 lat i więcej w roku 2000 (I kwartał)</i>	40
<i>Tabela 64 Osoby niepełnosprawne prawnie w wieku 15 lat i więcej według województw</i>	40
<i>Tabela 65 Aktywność ekonomiczna NPSPR w 2000 r.</i>	41
<i>Tabela 66 Sektor ZPCh na tle wybranych wskaźników gospodarki narodowej</i>	41
<i>Tabela 67 Definicje wskaźników</i>	42

3. Tabele

Tabela 1 Skuteczność badań sektora ZPCh w latach 1997-2001

Forma prawna		Istniejące zakłady: w dniu wysłania ankiet	Zakłady, które odpowiedziały na ankietę	Skuteczność badania w procentach
Razem sektor ZPCh	2001 r.	3 684	2 385	64,7%
W tym spółdzielnie		459	353	76,9%
Razem sektor ZPCh	2000 r.	3 765	2 281	60,6%
W tym spółdzielnie		484	357	73,8%
Razem sektor ZPCh	1999 r.	3 296	2 085	63,3%
W tym spółdzielnie		505	379	75,5%
Razem sektor ZPCh	1998 r.	2 436	1 788	73,4%
W tym spółdzielnie		487	385	79,1%
Razem sektor ZPCh	1997 r.	1 790	1 429	79,8%
W tym spółdzielnie		481	425	88,4%

Tabela 2 Zastosowane współczynniki ekstrapolacji wyników badań sektora z lat 1996-2000

Wyszczególnienie w latach- stan na dzień:	31.12.96	31.12.97	31.12.98	31.12.99	31.12.00
Istniejące ogółem zakłady	1 671	2 396	3 096	3 745	3 666
Liczba odpowiedzi	1 429	1 788	2 085	2 281	2 385
Liczba braku odpowiedzi	242	608	1 011	1 464	1 281
Odsetek braku odpowiedzi	14%	25%	33%	39%	35%
Współczynnik ekstrapolacji sektora ZPCh	1,14	1,25	1,33	1,39	1,35
Istniejące spółdzielnie	479	487	505	484	459
Liczba odpowiedzi	425	385	379	357	353
Liczba braku odpowiedzi	54	102	126	127	106
Odsetek braku odpowiedzi	11%	21%	25%	26%	23%
Współczynnik ekstrapolacji spółdzielni	1,11	1,21	1,25	1,26	1,23

Tabela 3 Odsetek zakładów pracy chronionej według klasyfikacji PKD

Nazwa działu Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD)	Kolejne lata				
	1996 r.	1997 r.	1998 r.	1999 r.	2000 r.
Wyszczególnienie					
Budownictwo	2,3%	4,1%	2,1%	2,0%	2,2%
Edukacja	0,1%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Górnictwo i kopalnictwo zasobów energetycznych	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,1%
Handel hurtowy i detaliczny; naprawy pojazdów mechanicznych, motocykli...	35,1%	41,8%	22,7%	22,0%	21,6%
Hotele i restauracje	0,0%	1,6%	0,4%	0,0%	0,8%
Obsługa nieruchomości, wynajem i prowadzenie interesów	12,8%	15,0%	8,9%	9,0%	10,7%
Ochrona zdrowia	0,5%	0,0%	0,0%	1,0%	0,7%

Pośrednictwo finansowe	1,2%	1,7%	0,9%	1,0%	0,7%
Pozostała działalność usługowa, komunalna, socjalna i indywidualna	2,6%	2,5%	1,2%	1,0%	1,4%
Produkcja artykułów spożywczych, napojów i wyrobów tytoniowych	10,2%	12,2%	9,2%	10,0%	9,7%
Produkcja chemikaliów, wyrobów chemicznych i włókien sztucznych	1,9%	1,9%	1,3%	2,0%	1,1%
Produkcja drewna i wyrobów z drewna	2,0%	2,7%	1,1%	2,0%	2,1%
Produkcja masy celulozowej, papieru oraz wyrobów z papieru, poligrafia...	8,3%	11,2%	7,1%	8,0%	7,6%
Produkcja maszyn i urządzeń, gdzie indziej nie sklasyfikowana	2,1%	2,5%	2,3%	2,0%	2,6%
Produkcja metali i przetworzonych wyrobów z metali	6,8%	7,6%	5,5%	5,0%	5,7%
Produkcja skóry i wyrobów ze skóry	3,0%	2,5%	1,7%	1,0%	1,1%
Produkcja sprzętu transportowego	2,6%	2,6%	1,7%	3,0%	1,8%
Produkcja tkanin i wyrobów włókienniczych	23,8%	19,8%	14,9%	12,0%	13,7%
Produkcja urządzeń elektrycznych i optycznych	8,5%	7,1%	5,2%	5,0%	4,2%
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych	8,0%	9,5%	6,8%	6,0%	6,3%
Produkcja wyrobów z surowców niemetalicznych	0,7%	0,0%	0,0%	1,0%	0,8%
Produkcja nie sklasyfikowana gdzie indziej	7,4%	6,8%	4,8%	4,0%	4,3%
Rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo	0,2%	0,0%	0,0%	0,0%	0,2%
Transport, gospodarka magazynowa i łączność	2,2%	2,9%	0,8%	1,0%	0,8%

Tabela 4 Spółdzielcze zakłady pracy chronionej na tle sektora ZPCh

Forma prawna / Lata / Stan na dzień:	31.12.96	31.12.97	31.12.98	31.12.99	31.12.00
Liczba spółdzielni	479	487	505	484	459
Odsetek spółdzielni w sektorze ZPCh	29%	20%	16%	13%	12%
Razem ZPCh	1 671	2 396	3 096	3 745	3 666

Tabela 5 Poziom zatrudnienia w sektorze ZPCh (osoby)

Wyszczególnienie	1996 r.	1997 r.	1998 r.	1999 r.	2000 r.
Ogółem	209 409	256 443	301 850	370 485	380 562
Kobiety	95 700	112 876	128 181	155 152	155 664
Mężczyźni	113 709	143 568	173 669	215 333	224 898
Niepelnosprawni	127 761	153 241	179 487	217 520	223 889
Kobiety	53 915	61 828	71 355	85 403	86 644
Mężczyźni	73 846	91 413	108 134	132 117	137 245
Znaczny st. niepełnospr.	6 027	5 520	7 239	7 441	8 219
Umiarkowany st. niepełnospr.	45 888	45 353	53 584	63 815	67 185
Lekki st. niepełnospr.	75 846	102 368	118 665	146 264	148 485

Tabela 6 Poziom zatrudnienia w spółdzielczych ZPCh (osoby)

Wyszczególnienie	1996 r.	1997 r.	1998 r.	1999 r.	2000 r.
Ogółem	109 194	112 040	106 131	103 238	94 168
Kobiety	52 413	53 219	49 311	46 184	40 968
Mężczyźni	56 781	58 821	56 820	57 054	53 200

Niepelnosprawni	72 473	74 986	72 140	70 479	64 582
Kobiety	32 323	32 394	31 085	28 581	26 155
Mężczyźni	40 150	42 592	41 055	41 899	38 428
Znaczny st. niepełnospr.	3 479	3 599	3 841	2 982	2 840
Umiarkowany st. niepełnospr.	18 915	20 921	19 980	19 069	17 562
Lekki st. niepełnospr.	50 079	50 466	48 320	48 428	44 180

Tabela 7 Rotacja zatrudnienia w sektorze ZPCh (w liczbach)

Wyszczególnienie	Ogółem		NPSPR		Ogółem		NPSPR	
	1997 r.		1998 r.		1999 r.		2000 r.	
Przyjęci do pracy	91 604	53 214	113 828	65 145	136 387	80 532	138 629	83 547
Zwolnieni z pracy	63 499	34 570	82 131	45 768	113 815	68 302	136 273	79 686
Wypowiedzenie przez zakład - grupowe	1 168	629	3 301	1 845	4 541	2 708	5 829	3 464
Wypowiedzenie przez zakład - inne	8 146	4 754	11 874	6401	18 251	10 429	23 386	13 703
Za porozumieniem stron	23 555	11 715	28 008	14 698	36 640	19 713	39 699	22 340
Wypowiedzenie przez pracownika	5 276	2 631	5 750	2 850	7 124	3 718	9 091	4 880
Przejście na rentę inwalidzką	2 174	1 533	1 909	1 146	2 275	1 172	1 526	899
Na emeryturę	1 356	768	821	483	874	552	2 178	1 581
Z innych przyczyn	21 824	12 541	30 469	18 345	44 109	30 010	54 564	32 820

Tabela 8 Rotacja zatrudnienia w spółdzielczych ZPCh (w liczbach)

Wyszczególnienie	Ogółem		NPSPR		Ogółem		NPSPR	
	1997 r.		1998 r.		1999 r.		2000 r.	
Przyjęci do pracy	21 223	13 372	20 665	12 664	17 898	10 626	19 999	12 562
Zwolnieni z pracy	20 961	13 761	23 525	14 916	24 337	16 253	24 649	16 632
Wypowiedzenie przez zakład - grupowe	799	517	2 128	1 341	2 264	1 561	2 390	1 563
Wypowiedzenie przez zakład - inne	2 188	1 458	2 631	1 584	3 862	2 526	4 476	2 834
Za porozumieniem stron	6 111	3 784	6 229	3 898	5 955	3 766	6 154	4 097
Wypowiedzenie przez pracownika	975	598	895	476	1 002	601	1 017	654
Przejście na rentę inwalidzką	1 521	1 266	1 208	869	941	753	688	517
Na emeryturę	968	587	605	380	435	305	1 042	856
Z innych przyczyn	8 400	5 553	9 830	6 369	9 878	6 740	8 883	6 111

Tabela 9 Niepełnosprawni ogółem w sektorze ZPCh wg podstawowych schorzeń

Wyszczególnienie	1996 r.	1997 r.	1998 r.	1999 r.	2000 r.
Schorzenia wzroku	12 137	13 989	15 553	16 465	17 911
Schorzenia słuchu i mowy	7 282	8 433	10 193	9 697	8 956
Schorzenia ruchu i kręgosłupa	30 790	38 242	45 179	63 394	64 928
Choroby psychiczne i nerwowe	9 582	12 066	14 407	15 768	17 911
Upośledzenie umysłowe	11 882	13 194	13 703	12 358	11 194
Pozostałe wraz ze schorzeniami sprzężonymi	56 087	67 317	80 452	99 838	102 989
Razem:	127 761	153 241	179 487	217 520	223 889

Tabela 10 Niepełnosprawni ogółem w spółdzielczych ZPCh wg podstawowych schorzeń

Wyszczególnienie	1996 r.	1997 r.	1998 r.	1999 r.	2000 r.
Schorzenia wzroku	7 247	8 248	7 591	6 992	5 167
Schorzenia słuchu i mowy	6 523	6 749	4 904	3 847	2 583
Schorzenia ruchu i kręgosłupa	17 394	17 247	16 268	18 119	18 729
Choroby psychiczne i nerwowe	6 523	5 999	6 454	5 266	5 167
Upośledzenie umysłowe	9 421	9 748	9 299	7 411	3 229
Pozostałe wraz ze schorzeniami sprzężonymi	25 365	26 995	27 624	28 844	29 708

Razem:	72 473	74 986	72 140	70 479	64 582
---------------	---------------	---------------	---------------	---------------	---------------

Tabela 11 Pracownicy niepełnosprawni w sektorze ZPCh wg wieku (w liczbach)

Wyszczególnienie	1996 r.	1997 r.	1998 r.	1999 r.	2000 r.
20 i mniej	2 555	2 917	3 796	3 333	2 239
21-25	6 899	8 225	9 414	10 877	11 194
26-30	7 666	8 668	9 772	12 329	13 433
31-35	9 199	10 158	11 732	14 070	13 433
36-40	13 926	15 641	17 044	20 329	20 150
41-45	20 314	24 245	27 631	33 096	33 583
46-50	24 019	29 674	34 890	41 940	44 778
51-55	18 142	23 025	29 772	38 745	42 539
56-60	14 181	18 484	20 700	25 058	24 628
60 i więcej	10 860	12 203	14 736	17 743	17 911
Razem niepełnosprawni:	127 761	153 241	179 487	217 520	223 889

Tabela 12 Pracownicy niepełnosprawni w spółdzielczych ZPCh wg wieku (w liczbach)

Wyszczególnienie	1996 r.	1997 r.	1998 r.	1999 r.	2000 r.
20 i mniej	1 449	1 269	1 460	1 250	646
21-25	3 914	3 215	2 876	2 903	1 937
26-30	4 348	5 259	4 034	4 525	3 229
31-35	5 218	5 143	5 418	5 118	4 521
36-40	7 900	7 858	7 518	7 521	5 812
41-45	11 523	11 598	11 159	10 723	9 687
46-50	13 625	13 594	13 367	12 925	12 916
51-55	10 291	9 620	10 660	10 599	11 625
56-60	8 045	9 166	8 183	8 315	7 750
60 i więcej	6 160	8 264	7 465	6 600	6 458
Razem niepełnosprawni:	72 473	74 986	72 140	70 479	64 582

Tabela 13 Pracownicy ZPCh wg wykształcenia w sektorze ZPCh(w liczbach)

Wyszczególnienie	1996 r.		1997 r.		1998 r.		1999 r.		2000 r.	
	Ogółem	NPSPR	Ogółem	NPSPR	Ogółem	NPSPR	Ogółem	NPSPR	Ogółem	NPSPR
Wyższe	10 470	3 833	14 260	4 903	18 718	7 790	20 846	8 087	22 834	8 956
Pomaturalne i zawodowe	37 256	18 781	51 753	25 477	64 605	32 279	78 579	39 500	83 724	42 539
Średnie ogólne	16 772	9 071	21 777	12 420	24 395	13 712	34 126	18 508	34 251	17 911
Zasadnicze zawodowe	78 319	47 655	96 346	57 391	113 497	67 820	140 308	84 576	144 614	85 078
Podstawowe i niższe	66 592	48 421	72 307	53 050	80 635	57 886	96 626	66 849	95 141	67 167
Razem:	209 409	127 761	256 443	153 241	301 850	179 487	370 485	217 520	380 562	223 889

Tabela 14 Pracownicy ZPCh wg wykształcenia w spółdzielczych ZPCh(w liczbach)

Wyszczególnienie	1996 r.		1997 r.		1998 r.		1999 r.		2000 r.	
	Ogółem	NPSPR	Ogółem	NPSPR	Ogółem	NPSPR	Ogółem	NPSPR	Ogółem	NPSPR
Wyższe	4 633	1 769	4 674	2 321	4 559	2 125	5 020	2 343	3 767	1 937

Pomaturalne i zawodowe	19 658	9 583	21 118	11 824	19 694	11 723	20 156	11 389	18 834	10 979
Średnie ogólne	7 158	5 319	7 757	5 852	7 263	4 576	6 829	4 428	6 592	4 521
Zasadnicze zawodowe	38 795	25 850	38 625	25 258	38 643	25 495	38 880	26 757	35 784	24 541
Podstawowe i niższe	38 950	29 952	39 866	29 731	33 079	26 560	35 246	27 223	29 192	22 604
Razem:	109 194	72 473	112 040	74 986	103 328	70 479	106 131	72 140	94 168	64 582

Tabela 15 Wynagrodzenia brutto w sektorze ZPCh

Lata:		1996 r.	1997 r.	1998 r.	1999 r.	2000 r.
Lp.	Wyszczególnienie:	<i>Średnie wynagrodzenia miesięczne w złotych na etat</i>				
1.	Pracownicy ogółem	730	825	938	950	1 169
2.	Niepełnosprawni ogółem	629	686	752	754	958
3.	Znaczny st. niepełnospr.	634	679	690	705	971
4.	Umiarkowany st. niepełnospr.	594	667	775	732	937
5.	Lekki st. niepełnospr.	642	694	773	771	967

Tabela 16 Wynagrodzenia brutto w spółdzielczych ZPCh

Lata:		1996 r.	1997 r.	1998 r.	1999 r.	2000 r.
Lp.	Wyszczególnienie:	<i>Średnie wynagrodzenia miesięczne w złotych na etat</i>				
1.	Pracownicy ogółem	772	859	812	983	1 138
2.	Niepełnosprawni ogółem	670	769	739	846	1 072
3.	Znaczny st. niepełnospr.	658	697	602	825	1 004
4.	Umiarkowany st. niepełnospr.	655	753	779	843	1 089
5.	Lekki st. niepełnospr.	710	779	751	864	1 069

Tabela 17 Dotacje oraz obowiązkowe wpłaty na PFRON w sektorze ZPCh (w tys. zł)

Lp.	Wyszczególnienie	1996 r.	1997 r.	1998 r.	1999 r.	2000 r.
1.	Środki przekazane na rzecz PFRON-obowiązkowe wpłaty	172 900	323 654	1 068 013	464 838	197 077
2.	Zaległości w obowiązkowych wpłatach na rzecz PFRON	12 993	14 441	31 178	18 708	13 003
3.	Dotacje uzyskane ze środków PFRON	52 556	37 449	195 146	255 742	297 527

Tabela 18 Dotacje oraz obowiązkowe wpłaty na PFRON w spółdzielczych ZPCh (w tys. zł)

Lp.	Wyszczególnienie	1996 r.	1997 r.	1998 r.	1999 r.	2000 r.
1.	Środki przekazane na rzecz PFRON-obowiązkowe wpłaty	21 688	22 983	17 748	18 417	24 193
2.	Zaległości w obowiązkowych wpłatach na rzecz PFRON	4 349	6 003	4 556	3 659	2 028
3.	Dotacje uzyskane ze środków PFRON	35 518	41 343	46 039	91 563	93 591

Tabela 19 Zakładowy Fundusz Rehabilitacji w sektorze ZPCh (w tys. zł)

Wyszczególnienie		1996 r.	1997 r.	1998 r.	1999 r.	2000 r.
Stan ZFR na początek okresu		247 215	439 720	642 278	802 259	1 252 901
Wpływy na ZFR		573 924	884 404	1 049 213	1 249 390	586 891
w tym z tytułu:	ulg w podatku dochodowym od działalności gospodarczej	264 005	423 983	514 175	722 361	22 819
	ulg w podatku dochodowym od osób fizycznych	241 048	352 560	421 794	353 615	364 339
	ulg w podatku od środków transportu	22 957	6 265	4 382	5 313	11 455
	ulg w podatku od nieruchomości	28 696	48 266	65 653	97 463	130 378
	ulg w innych podatkach	5 739	12 833	7 746	9 494	5 601
	innych źródeł	11 478	40 496	35 463	61 146	52 296
Wydatki z ZFR		362 505	615 958	761 920	1 045 511	791 400
W tym na:	poradnictwo zawodowe i szkolenia	10 875	11 672	13 895	16 014	12 201
	przygotowanie miejsc pracy	148 627	300 414	363 504	512 921	311 706
	opiekę medyczną i rehabilitacyjną	47 126	72 989	97 704	104 987	93 609
	wynagrodzenia ogółem	36 251	45 351	58 209	64 693	77 479
	bazę rehabilitacyjną	32 625	50 213	52 752	84 208	82 334
	dowozy do pracy	10 875	13 933	18 097	22 255	20 768
	świadczenia ogółem (pomoc indywidualną)	25 375	37 763	64 643	90 061	79 620
	inną	50 751	83 623	93 115	150 372	113 678
Stan ZFR na koniec okresu		458 634	708 66	929 598	1 006 139	1 048 391

Tabela 20 Zakładowy Fundusz Rehabilitacji w spółdzielczych ZPCh (w tys. zł)

Wyszczególnienie		1996 r.	1997 r.	1998 r.	1999 r.	2000 r.
Stan ZFR na początek okresu		81 671	86 405	131 941	124 701	107 712
Wpływy na ZFR		174 584	208 006	212 519	149 070	127 448
w tym z tytułu:	ulg w podatku dochodowym od działalności gospodarczej	24 678	26 040	15 628	14 808	502
	ulg w podatku dochodowym od osób fizycznych	117 050	142 330	151 629	88 332	83 521
	ulg w podatku od środków transportu	799	851	506	536	948
	ulg w podatku od nieruchomości	18 104	20 960	27 299	31 245	31 003
	ulg w innych podatkach	1 495	2 249	3 538	631	771
	innych źródeł	12 458	15 576	13 920	13 518	10 700
Wydatki z ZFR		152 176	186 236	227 704	175 291	139 837
W tym na:	poradnictwo zawodowe i szkolenia	5 923	4 736	6 663	6 275	4 223
	przygotowanie miejsc pracy	45 821	57 906	61 235	45 235	25 954
	opiekę medyczną i rehabilitacyjną	29 712	35 026	51 481	40 736	30 289
	wynagrodzenia ogółem	23 365	25 164	34 909	23 714	23 919
	bazę rehabilitacyjną	15 166	18 809	17 056	14 203	16 096
	dowozy do pracy	3 342	3 904	4 723	4 738	4 492
	świadczenia ogółem (pomoc indywidualną)	12 668	16 134	23 433	21 456	19 674
	inną	16 179	24 556	28 204	19 795	15 188
Stan ZFR na koniec okresu		104 079	108 176	116 758	101 318	95 324

Tabela 21 Elementy bilansu sektora ZPCh (w tys. zł)

Lp.	Wyszczególnienie	1996 r.	1997 r.	1998 r.	1999 r.	2000 r.
1.	Majątek trwały	3 985 193	5 999 340	7 393 434	10 474 940	13 948 810
2.	Wartości niematerialne i prawne	117 749	183 601	338 375	504 956	675 795
3.	Rzeczowy majątek trwały	3 611 742	5 527 309	6 469 488	8 970 296	10 871 997
4.	Finansowy majątek trwały	55 867	202 717	370 076	865 670	2 169 503
5.	Należności długoterminowe	199 835	85 721	215 495	134 017	231 516
6.	Majątek obrotowy	4 011 004	6 286 231	7 790 736	11 751 120	13 300 473
7.	Zapasy	1 274 741	2 302 293	2 878 456	4 141 490	4 317 890
8.	Należności i roszczenia	2 052 195	3 101 977	3 699 356	5 929 783	7 391 327
	<i>w tym należności przeterminowane</i>	110 054	251 664	278 022	415 768	635 486
9.	Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	53 221	133 565	194 445	159 336	278 914
10.	Środki pieniężne	630 847	748 396	1 018 474	1 520 508	1 312 339
11.	Rozliczenia międzyokresowe	94 754	150 142	173 997	176 498	238 615
12.	Suma aktywów	8 090 952	12 435 712	15 358 168	22 402 558	27 487 898
13.	Kapitał własny	4 049 374	4 586 224	5 287 865	7 534 453	8 844 842
14.	Rezerwy	28 045	88 978	162 023	124 055	172 658
15.	Zobowiązania długoterminowe	734 980	1 416 316	1 761 354	2 737 142	3 606 220
16.	Zobowiązania krótkoterminowe i fundusze specjalne	2 676 104	5 125 699	6 496 854	9 544 700	11 582 596
17.	Zobowiązania krótkoterminowe	2 125 260	4 303 258	5 489 974	8 280 639	10 298 144
	<i>w tym</i>					
	<i>kredyty bankowe</i>	643 676	1 236 417	1 804 392	2 778 810	3 244 799
	<i>zobowiązania przeterminowane</i>	76 661	138 334	182 344	290 354	562 275
18.	Fundusze specjalne	550 844	822 441	1 006 877	1 264 059	1 284 452
19.	Rozliczenia międzyokresowe i przychody przyszłych okresów	602 448	1 218 495	1 650 071	2 462 207	3 281 581
20.	Suma pasywów	8 090 952	12 435 712	15 358 168	22 402 558	27 487 898

Tabela 22 Elementy bilansu spółdzielczych ZPCh (w tys. zł)

Lp.	Wyszczególnienie	1996 r.	1997 r.	1998 r.	1999 r.	2000 r.
1.	Majątek trwały	1 124 217	1 162 589	1 272 848	1 222 518	1 100 320
2.	Wartości niematerialne i prawne	6 673	6 301	20 611	19 835	14 170
3.	Rzeczowy majątek trwały	1 104 357	1 124 949	1 207 756	1 182 851	1 043 504
4.	Finansowy majątek trwały	6 673	6 301	42 050	19 401	40 380
5.	Należności długoterminowe	2 916	9 724	2 429	428	2 267
6.	Majątek obrotowy	847 436	982 587	1 043 210	1 112 056	1 099 754
7.	Zapasy	340 170	377 953	387 656	361 442	328 205
8.	Należności i roszczenia	309 703	352 411	397 261	425 728	461 164
	<i>w tym należności przeterminowane</i>	52 974	58 465	67 276	58 497	84 540
9.	Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	13 567	28 733	14 475	16 355	8 839
10.	Środki pieniężne	183 995	223 490	243 818	308 530	301 547
11.	Rozliczenia międzyokresowe	8 139	8 112	18 771	10 590	32 366
12.	Suma aktywów	1 979 791	2 153 288	2 334 829	2 345 164	2 232 440
13.	Kapitał własny	1 286 603	1 256 306	1 236 438	1 240 301	1 147 084
14.	Rezerwy	4 370	12 173	15 680	9 294	17 032
15.	Zobowiązania długoterminowe	134 958	130 400	141 243	102 297	81 100
16.	Zobowiązania krótkoterminowe i fundusze specjalne	354 494	527 395	634 889	676 557	698 138
17.	Zobowiązania krótkoterminowe	288 852	353 285	455 176	508 099	530 618
	<i>w tym kredyty bankowe</i>	76 740	93 104	113 941	132 296	137 099
	<i>zobowiązania przeterminowane</i>	12 131	18 437	46 924	37 233	50 451
18.	Fundusze specjalne	65 642	174 110	179 713	168 458	167 520
19.	Rozliczenia międzyokresowe i przychody przyszłych okresów	199 366	227 014	306 579	316 714	289 086
20.	Suma pasywów	1 979 791	2 153 288	2 334 829	2 345 164	2 232 440

Tabela 23 Elementy rachunku zysków i strat sektora ZPCh (w tys. zł)

Lp.	Wyszczególnienie	1996 r.	1997 r.	1998 r.	1999 r.	2000 r.
1.	Koszty działalności operacyjnej	13 074 974	19 119 396	24 368 646	34 438 352	36 035 203
	<i>w tym amortyzacja</i>	392 249	619 789	747 048	1 061 581	1 570 489
2.	Przychody ze sprzedaży i zrównane z nimi	14 168 884	20 381 782	25 611 930	35 928 032	36 645 427
3.	Zysk / strata ze sprzedaży	1 093 911	1 262 386	1 243 284	1 489 680	610 224
4.	Pozostałe koszty operacyjne	215 986	486 696	636 180	949 014	1 082 738
5.	Pozostałe przychody operacyjne	853 749	1 457 195	1 890 282	2 818 876	2 632 455
	<i>w tym dotacje</i>	180 061	387 780	478 364	522 181	446 726
6.	Zysk / strata na działalności operacyjnej	1 731 673	2 232 885	2 497 388	3 359 540	2 159 941
7.	Koszty finansowe	353 711	743 550	801 356	1 023 684	1 380 482
8.	Przychody finansowe	199 394	420 683	394 279	619 416	632 151
9.	Zysk / strata brutto na działalności gospodarczej	1 577 556	1 910 018	2 090 310	2 955 271	1 411 611
10.	Straty nadzwyczajne	10 649	52 810	26 329	54 519	49 048
11.	Zyski nadzwyczajne	8 965	59 251	53 466	56 187	51 601
12.	Zysk / strata brutto	1 575 671	1 916 640	2 117 449	2 956 937	1 414 164
13.	Obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego	417 620	503 822	454 790	657 990	266 213
14.	Zysk / strata netto	1 158 052	1 412 638	1 662 658	2 298 947	1 147 950

Tabela 24 Elementy rachunku zysków i strat spółdzielczych ZPCh (w tys. zł)

Lp.	Wyszczególnienie	1996 r.	1997 r.	1998 r.	1999 r.	2000 r.
1.	Koszty działalności operacyjnej	2 229 750	2 691 564	2 809 981	3 021 057	2 931 883
	<i>w tym amortyzacja</i>	66 893	89 579	109 745	108 219	111 571
2.	Przychody ze sprzedaży i zrównane z nimi	2 198 439	2 579 691	2 596 944	2 702 757	2 613 393
3.	Zysk / strata ze sprzedaży	- 31 311	-111 873	-213 038	-318 299	-318 490
4.	Pozostałe koszty operacyjne	66 067	69 237	79 015	88 176	107 572
5.	Pozostałe przychody operacyjne	286 277	339 767	380 871	504 063	480 381
	<i>w tym dotacje</i>	78 288	77 698	86 394	118 629	100 239
6.	Zysk / strata na działalności operacyjnej	188 900	158 657	88 819	97 588	54 319
7.	Koszty finansowe	57 562	41 048	78 521	41 826	49 014
8.	Przychody finansowe	49 937	50 583	82 475	47 749	52 012
9.	Zysk / strata brutto na działalności gospodarczej	181 275	168 192	92 774	100 992	57 317
10.	Straty nadzwyczajne	4 097	19 137	3 768	3 902	3 015
11.	Zyski nadzwyczajne	3 722	20 235	11 391	5 715	2 545
12.	Zysk / strata brutto	180 901	169 290	100 398	102 805	56 847
13.	Obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego	36 447	32 923	22 645	16 493	15 737
14.	Zysk / strata netto	144 455	136 367	77 753	86 311	41 110

Tabela 25 Poziom zatrudnienia w sektorze ZPCh (odsetek)

Wyszczególnienie	1996 r.	1997 r.	1998 r.	1999 r.	2000 r.
Ogółem	100%	100%	100%	100%	100%
Kobiety	46%	44%	42%	42%	41%
Mężczyźni	54%	56%	58%	58%	59%
Niepelnosprawni	100%	100%	100%	100%	100%
Kobiety	42%	40%	40%	39%	39%
Mężczyźni	58%	60%	60%	61%	61%
Znaczny st. niepełnospr.	5%	4%	4%	3%	4%
Umiarkowany st. niepełnospr.	36%	30%	30%	29%	30%
Lekki st. niepełnospr.	59%	67%	66%	67%	66%

Tabela 26 Poziom zatrudnienia w spółdzielczych ZPCh (odsetek)

Wyszczególnienie	1996 r.	1997 r.	1998 r.	1999 r.	2000 r.
Ogółem	100%	100%	100%	100%	100%
Kobiety	48%	48%	46%	45%	44%
Mężczyźni	52%	53%	54%	55%	56%
Niepelnosprawni	100%	100%	100%	100%	100%

Kobiety	45%	43%	43%	41%	40%
Mężczyźni	55%	57%	57%	59%	60%
Znaczny st. niepełnospr.	5%	5%	5%	4%	4%
Umiarkowany st. niepełnospr.	26%	28%	28%	27%	27%
Lekki st. niepełnospr.	69%	67%	67%	69%	68%

Tabela 27 Rotacja zatrudnienia w sektorze ZPCh (odsetek)

Wyszczególnienie	Ogółem	NPSPR	Ogółem	NPSPR	Ogółem	NPSPR	Ogółem	NPSPR
	1997 r.		1998 r.		1999 r.		2000 r.	
Przyjęci do pracy / Zwolnieni z pracy	144%	154%	139%	142%	120%	118%	102%	105%
Zwolnieni z pracy	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Wypowiedzenie przez zakład – grupowe	2%	2%	4%	4%	4%	4%	4%	4%
Wypowiedzenie przez zakład – inne	13%	14%	14%	14%	16%	15%	17%	17%
Za porozumieniem stron	37%	34%	34%	32%	32%	29%	29%	28%
Wypowiedzenie przez pracownika	8%	8%	7%	6%	6%	5%	7%	6%
Przejście na rentę inwalidzką	3%	4%	2%	3%	2%	2%	1%	1%
Na emeryturę	2%	2%	1%	1%	1%	1%	2%	2%
Z innych przyczyn	34%	36%	37%	40%	39%	44%	40%	41%

Tabela 28 Rotacja zatrudnienia w spółdzielczych ZPCh (odsetek)

Wyszczególnienie	Ogółem	NPSPR	Ogółem	NPSPR	Ogółem	NPSPR	Ogółem	NPSPR
	1997 r.		1998 r.		1999 r.		2000 r.	
Przyjęci do pracy / Zwolnieni z pracy	101%	97%	88%	85%	74%	65%	81%	76%
Zwolnieni z pracy	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Wypowiedzenie przez zakład – grupowe	4%	4%	9%	9%	9%	10%	10%	9%
Wypowiedzenie przez zakład – inne	10%	11%	11%	11%	16%	16%	18%	17%
Za porozumieniem stron	29%	27%	26%	26%	24%	23%	25%	25%
Wypowiedzenie przez pracownika	5%	4%	4%	3%	4%	4%	4%	4%
Przejście na rentę inwalidzką	7%	9%	5%	6%	4%	5%	3%	3%
Na emeryturę	5%	4%	3%	3%	2%	2%	4%	5%
Z innych przyczyn	40%	40%	42%	43%	41%	41%	36%	37%

Tabela 29 Niepełnosprawni w sektorze ZPCh wg podstawowych schorzeń (odsetek)

Wyszczególnienie	1996 r.	1997 r.	1998 r.	1999 r.	2000 r.
Schorzenia wzroku	9%	9%	9%	8%	8%
Schorzenia słuchu i mowy	6%	6%	6%	4%	4%
Schorzenia ruchu i kręgosłupa	24%	25%	25%	29%	29%
Choroby psychiczne i nerwowe	7%	8%	8%	7%	8%
Upośledzenie umysłowe	9%	9%	8%	6%	5%
Pozostałe wraz ze schorzeniami sprzężonymi	44%	44%	45%	46%	46%
Razem:	100%	100%	100%	100%	100%

Tabela 30 Niepełnosprawni w spółdzielczych ZPCh wg podstawowych schorzeń (odsetek)

Wyszczególnienie	1996 r.	1997 r.	1998 r.	1999 r.	2000 r.
Schorzenia wzroku	10%	11%	11%	10%	10%
Schorzenia słuchu i mowy	9%	9%	7%	5%	5%
Schorzenia ruchu i kręgosłupa	24%	23%	23%	26%	28%
Choroby psychiczne i nerwowe	9%	8%	9%	7%	8%
Upośledzenie umysłowe	13%	13%	13%	11%	9%

Pozostałe wraz ze schorzeniami sprzężonymi	35%	36%	38%	41%	40%
Razem:	100%	100%	100%	100%	100%

Tabela 31 Pracownicy niepełnosprawni w sektorze ZPCh wg wieku (odsetek)

Wyszczególnienie	1996 r.	1997 r.	1998 r.	1999 r.	2000 r.
20 i mniej	2%	2%	2%	2%	1%
21-25	5%	5%	5%	5%	5%
26-30	6%	6%	5%	6%	6%
31-35	7%	7%	7%	6%	6%
36-40	11%	10%	9%	9%	9%
41-45	16%	16%	15%	15%	15%
46-50	19%	19%	19%	19%	20%
51-55	14%	15%	17%	18%	19%
56-60	11%	12%	12%	12%	11%
60 i więcej	9%	8%	8%	8%	8%
Razem niepełnosprawni:	100%	100%	100%	100%	100%

Tabela 32 Pracownicy niepełnosprawni w spółdzielczych ZPCh wg wieku (odsetek)

Wyszczególnienie	1996 r.	1997 r.	1998 r.	1999 r.	2000 r.
20 i mniej	2%	2%	2%	2%	1%
21-25	5%	4%	4%	4%	3%
26-30	6%	7%	6%	6%	5%
31-35	7%	7%	8%	7%	7%
36-40	11%	10%	10%	11%	9%
41-45	16%	15%	15%	15%	15%
46-50	19%	18%	19%	18%	20%
51-55	14%	13%	15%	15%	18%
56-60	11%	12%	11%	12%	12%
60 i więcej	8%	11%	10%	9%	10%
Razem niepełnosprawni:	100%	100%	100%	100%	100%

Tabela 33 Pracownicy ZPCh wg wykształcenia w sektorze ZPCh (odsetek)

Wyszczególnienie	1996 r.		1997 r.		1998 r.		1999 r.		2000 r.	
	Ogółem	NPSPR	Ogółem	NPSPR	Ogółem	NPSPR	Ogółem	NPSPR	Ogółem	NPSPR
Wyższe	5%	3%	6%	3%	6%	4%	6%	4%	6%	4%
Pomaturalne i zawodowe	18%	15%	20%	17%	21%	18%	21%	18%	22%	19%
Średnie ogólne	8%	7%	8%	8%	8%	8%	9%	9%	9%	8%
Zasadnicze zawodowe	37%	37%	38%	37%	38%	38%	38%	39%	38%	38%
Podstawowe i niższe	32%	38%	28%	35%	27%	32%	26%	31%	25%	30%
Razem:	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Tabela 34 Pracownicy ZPCh wg wykształcenia w spółdzielczych ZPCh (odsetek)

Wyszczególnienie	1996 r.		1997 r.		1998 r.		1999 r.		2000 r.	
	Ogółem	NPSPR	Ogółem	NPSPR	Ogółem	NPSPR	Ogółem	NPSPR	Ogółem	NPSPR
Wyższe	4%	2%	4%	3%	5%	3%	4%	3%	4%	3%

Pomaturalne i zawodowe	18%	13%	19%	16%	19%	16%	19%	17%	20%	17%
Średnie ogólne	7%	7%	7%	8%	6%	6%	7%	6%	7%	7%
Zasadnicze zawodowe	36%	36%	34%	34%	37%	37%	37%	36%	38%	38%
Podstawowe i niższe	36%	41%	36%	40%	33%	38%	32%	38%	31%	35%
Razem:	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Tabela 35 Dotacje oraz obowiązkowe wpłaty na PFRON w sektorze ZPCh (odsetek)

Lp.	Wyszczególnienie	1996 r.	1997 r.	1998 r.	1999 r.	2000 r.
1.	Środki przekazane na rzecz PFRON-obowiązkowe wpłaty	100%	100%	100%	100%	100%
2.	Zaległości w obowiązkowych wpłatach na rzecz PFRON (pkt. 2 / pkt. 1)	8%	4%	3%	4%	7%
3.	Dotacje uzyskane ze środków PFRON (pkt. 3 / pkt. 1)	30%	12%	18%	55%	151%

Tabela 36 Dotacje oraz obowiązkowe wpłaty na PFRON w spółdzielczych ZPCh (odsetek)

Lp.	Wyszczególnienie	1996 r.	1997 r.	1998 r.	1999 r.	2000 r.
1.	Środki przekazane na rzecz PFRON-obowiązkowe wpłaty	100%	100%	100%	100%	100%
2.	Zaległości w obowiązkowych wpłatach na rzecz PFRON (pkt. 2 / pkt. 1)	20%	26%	26%	20%	8%
3.	Dotacje uzyskane ze środków PFRON (pkt. 3 / pkt. 1)	164%	180%	259%	497%	387%

Tabela 37 Zakładowy Fundusz Rehabilitacji w sektorze ZPCh (odsetek)

Wyszczególnienie		1996 r.	1997 r.	1998 r.	1999 r.	2000 r.
Stan ZFR na początek okresu		100%	100%	100%	100%	100%
Wpływy na ZFR		100%	100%	100%	100%	100%
w tym z tytułu:	ulg w podatku dochodowym od działalności gospodarczej	46%	48%	49%	58%	4%
	ulg w podatku dochodowym od osób fizycznych	42%	40%	40%	28%	62%
	ulg w podatku od środków transportu	4%	1%	0,4%	0,4%	2%
	ulg w podatku od nieruchomości	5%	5%	6%	8%	22%
	ulg w innych podatkach	1%	1%	1%	1%	1%
	innych źródeł	2%	5%	3%	5%	9%
Wydatki z ZFR		100%	100%	100%	100%	100%
w tym na:	poradnictwo zawodowe i szkolenia	3%	2%	2%	2%	2%
	przygotowanie miejsc pracy	41%	49%	48%	49%	39%
	opiekę medyczną i rehabilitacyjną	13%	12%	13%	10%	12%
	wynagrodzenia ogółem	10%	7%	8%	6%	10%
	bazę rehabilitacyjną	9%	8%	7%	8%	10%
	dowozy do pracy	3%	2%	2%	2%	3%

	świadczenia ogółem (pomoc indywidualną)	7%	6%	8%	9%	10%
	inną	14%	14%	12%	14%	14%
Stan ZFR na koniec okresu		100%	140%	145%	125%	84%

Tabela 38 Zakładowy Fundusz Rehabilitacji w spółdzielczych ZPCh (odsetek)

Wyszczególnienie		1996 r.	1997 r.	1998 r.	1999 r.	2000 r.
Stan ZFR na początek okresu		100%	100%	100%	100%	100%
Wpływy na ZFR		100%	100%	100%	100%	100%
w tym z tytułu:	ulg w podatku dochodowym od działalności gospodarczej	14%	13%	7%	10%	0%
	ulg w podatku dochodowym od osób fizycznych	67%	68%	71%	59%	66%
	ulg w podatku od środków transportu	0%	0%	0%	0%	1%
	ulg w podatku od nieruchomości	10%	10%	13%	21%	24%
	ulg w innych podatkach	1%	1%	2%	0%	1%
	innych źródeł	7%	7%	7%	9%	8%
Wydatki z ZFR		100%	100%	100%	100%	100%
w tym na:	poradnictwo zawodowe i szkolenia	4%	3%	3%	4%	3%
	przygotowanie miejsc pracy	30%	31%	27%	26%	19%
	opiekę medyczną i rehabilitacyjną	20%	19%	23%	23%	22%
	wynagrodzenia ogółem	15%	14%	15%	14%	17%
	bazę rehabilitacyjną	10%	10%	7%	8%	12%
	dowozy do pracy	2%	2%	2%	3%	3%
	świadczenia ogółem (pomoc indywidualną)	8%	9%	10%	12%	14%
	inną	11%	13%	12%	11%	11%
Stan ZFR na koniec okresu		127%	125%	88%	81%	88%

Tabela 39 Dynamika poziomu zatrudnienia osób w sektorze ZPCh (r. pop.=100)

Wyszczególnienie	1997 r.	1998 r.	1999 r.	2000 r.
Ogółem	122%	118%	123%	103%
Kobiety	118%	114%	121%	100%
Mężczyźni	126%	121%	124%	104%
Niepelnosprawni	120%	117%	121%	103%
Kobiety	115%	115%	120%	101%
Mężczyźni	124%	118%	122%	104%
Znaczny st. niepełnospr.	92%	131%	103%	110%
Umiarkowany st. niepełnospr.	99%	118%	119%	105%
Lekki st. niepełnospr.	135%	116%	123%	102%

Tabela 40 Dynamika poziomu zatrudnienia osób w spółdzielczych ZPCh (r. pop.=100)

Wyszczególnienie	1997 r.	1998 r.	1999 r.	2000 r.
Ogółem	103%	95%	97%	91%
Kobiety	102%	93%	94%	89%
Mężczyźni	104%	97%	100%	93%
Niepełnosprawni	103%	96%	98%	92%
Kobiety	100%	96%	92%	92%
Mężczyźni	106%	96%	102%	92%
Znaczny st. niepełnospr.	103%	107%	78%	95%
Umiarkowany st. niepełnospr.	111%	96%	95%	92%
Lekki st. niepełnospr.	101%	96%	100%	91%

Tabela 41 Dynamika rotacji zatrudnienia w sektorze ZPCh (r. pop.=100)

Wyszczególnienie	Ogółem		NPSPR		Ogółem		NPSPR	
	1998 r.		1999 r.		2000 r.			
Lata	1998 r.		1999 r.		2000 r.			
Przyjęci do pracy	124%	122%	120%	124%	102%	104%		
Zwolnieni z pracy	129%	132%	139%	149%	120%	117%		
Wypowiedzenie przez zakład - grupowe	283%	293%	138%	147%	128%	128%		
Wypowiedzenie przez zakład - inne	146%	135%	154%	163%	128%	131%		
Za porozumieniem stron	119%	125%	131%	134%	108%	113%		
Wypowiedzenie przez pracownika	109%	108%	124%	130%	128%	131%		
Przejście na rentę inwalidzką	88%	75%	119%	102%	67%	77%		
Na emeryturę	61%	63%	106%	114%	249%	286%		
Z innych przyczyn	140%	146%	145%	164%	124%	109%		

Tabela 42 Dynamika rotacji zatrudnienia w spółdzielczych ZPCh (r. pop.=100)

Wyszczególnienie	Ogółem		NPSPR		Ogółem		NPSPR	
	1998 r.		1999 r.		2000 r.			
Lata	1998 r.		1999 r.		2000 r.			
Przyjęci do pracy	97%	95%	87%	84%	112%	118%		
Zwolnieni z pracy	112%	108%	103%	109%	101%	102%		
Wypowiedzenie przez zakład - grupowe	266%	259%	106%	116%	106%	100%		
Wypowiedzenie przez zakład - inne	120%	109%	147%	159%	116%	112%		
Za porozumieniem stron	102%	103%	96%	97%	103%	109%		
Wypowiedzenie przez pracownika	92%	80%	112%	126%	101%	109%		
Przejście na rentę inwalidzką	79%	69%	78%	87%	73%	69%		
Na emeryturę	63%	65%	72%	80%	240%	281%		
Z innych przyczyn	117%	115%	100%	106%	90%	91%		

Tabela 43 Dynamika - NPSPR w sektorze ZPCh wg podstawowych schorzeń (r. pop.=100)

Wyszczególnienie	1997 r.	1998 r.	1999 r.	2000 r.
Schorzenia wzroku	115%	111%	106%	109%
Schorzenia słuchu i mowy	116%	121%	95%	92%

Schorzenia ruchu i kręgosłupa	124%	118%	140%	102%
Choroby psychiczne i nerwowe	126%	119%	109%	114%
Upośledzenie umysłowe	111%	104%	90%	91%
Pozostałe wraz ze schorzeniami sprzężonymi	120%	120%	124%	103%
Razem:	120%	117%	121%	103%

Tabela 44 Dynamika NPSPR w spółdzielczych ZPCh wg podstawowych schorzeń (r. pop.=100)

Wyszczególnienie	1997 r.	1998 r.	1999 r.	2000 r.
Schorzenia wzroku	114%	92%	92%	74%
Schorzenia słuchu i mowy	103%	73%	78%	67%
Schorzenia ruchu i kręgosłupa	99%	94%	111%	103%
Choroby psychiczne i nerwowe	92%	108%	82%	98%
Upośledzenie umysłowe	103%	95%	80%	44%
Pozostałe wraz ze schorzeniami sprzężonymi	106%	102%	104%	103%
Razem:	103%	96%	98%	92%

Tabela 45 Dynamika NPSPR w sektorze ZPCh wg wieku (r. pop.=100)

Wyszczególnienie	1997 r.	1998 r.	1999 r.	2000 r.
20 i mniej	114%	130%	88%	67%
21-25	119%	114%	116%	103%
26-30	113%	113%	126%	109%
31-35	110%	115%	120%	95%
36-40	112%	109%	119%	99%
41-45	119%	114%	120%	101%
46-50	124%	118%	120%	107%
51-55	127%	129%	130%	110%
56-60	130%	112%	121%	98%
60 i więcej	112%	121%	120%	101%
Razem niepełnosprawni:	120%	117%	121%	103%

Tabela 46 Dynamika NPSPR w spółdzielczych ZPCh wg wieku (r. pop.=100)

Wyszczególnienie	1997 r.	1998 r.	1999 r.	2000 r.
20 i mniej	88%	115%	86%	52%
21-25	82%	89%	101%	67%
26-30	121%	77%	112%	71%
31-35	99%	105%	94%	88%
36-40	99%	96%	100%	77%
41-45	101%	96%	96%	90%
46-50	100%	98%	97%	100%
51-55	93%	111%	99%	110%
56-60	114%	89%	102%	93%
60 i więcej	134%	90%	88%	98%
Razem niepełnosprawni:	103%	96%	98%	92%

Tabela 47 Dynamika - pracownicy wg wykształcenia w sektorze ZPCh (r. pop.=100)

Wyszczególnienie	1997 r.	1998 r.	1999 r.	2000 r.
------------------	---------	---------	---------	---------

	Ogółem	NPSPR	Ogółem	NPSPR	Ogółem	NPSPR	Ogółem	NPSPR
Wyższe	136%	128%	131%	159%	111%	104%	110%	111%
Pomaturalne i zawodowe	139%	136%	125%	127%	122%	122%	107%	108%
Średnie ogólne	130%	137%	112%	110%	140%	135%	100%	97%
Zasadnicze zawodowe	123%	120%	118%	118%	124%	125%	103%	101%
Podstawowe i niższe	109%	110%	112%	109%	120%	115%	98%	100%
Razem:	122%	120%	118%	117%	123%	121%	103%	103%

Tabela 48 Dynamika - pracownicy wg wykształcenia w spółdzielczych ZPCh (r. pop.=100%)

Wyszczególnienie	1997 r.		1998 r.		1999 r.		2000 r.	
	Ogółem	NPSPR	Ogółem	NPSPR	Ogółem	NPSPR	Ogółem	NPSPR
Wyższe	101%	131%	98%	92%	110%	110%	75%	83%
Pomaturalne i zawodowe	107%	123%	93%	99%	102%	97%	93%	96%
Średnie ogólne	108%	110%	94%	78%	94%	97%	97%	102%
Zasadnicze zawodowe	100%	98%	100%	101%	101%	105%	92%	92%
Podstawowe i niższe	102%	99%	83%	89%	107%	102%	83%	83%
Razem:	103%	103%	92%	94%	103%	102%	89%	90%

Tabela 49 Dynamika wynagrodzeń brutto w sektorze ZPCh (r. pop.=100)²

Lata:		1997 r.	1998 r.	1999 r.	2000 r.
Lp.	Wyszczególnienie:	<i>Średnie wynagrodzenia miesięczne w złotych na etat</i>			
1.	Pracownicy ogółem	113%	114%	101%	123%
2.	Niepełnosprawni ogółem	109%	110%	100%	127%
3.	Znaczny st. niepełnospr.	107%	102%	102%	138%
4.	Umiarkowany st. niepełnospr.	112%	116%	94%	128%
5.	Lekki st. niepełnospr.	108%	111%	100%	125%

Tabela 50 Dynamika wynagrodzeń brutto w spółdzielczych ZPCh (r. pop.=100)

Lata:		1997 r.	1998 r.	1999 r.	2000 r.
Lp.	Wyszczególnienie:	<i>Średnie wynagrodzenia miesięczne w złotych na etat</i>			
1.	Pracownicy ogółem	111%	95%	121%	116%
2.	Niepełnosprawni ogółem	115%	96%	114%	127%
3.	Znaczny st. niepełnospr.	106%	86%	137%	122%
4.	Umiarkowany st. niepełnospr.	115%	103%	108%	129%
5.	Lekki st. niepełnospr.	110%	96%	115%	124%

Tabela 51 Dynamika dotacji oraz obowiązkowych wpłat na PFRON w sektorze ZPCh (r. pop.=100)

Lp.	Wyszczególnienie	1997 r.	1998 r.	1999 r.	2000 r.
1.	Środki przekazane na rzecz PFRON-obowiązkowe wpłaty	187%	330%	44%	42%

² Ze względu na zmianę pojęcia płacy brutto w 1998 r. lata 1999-2000 nie mogą być ze sobą w prosty sposób porównywane. Płace brutto w 2000 r. i częściowo także w 1999 r. są wyższe o część składek na ZUS, dotychczas nieuwzględnionych. Dotyczy to tabel 49 i 50.

2.	Zaległości w obowiązkowych wpłatach na rzecz PFRON	111%	216%	60%	70%
3.	Dotacje uzyskane ze środków PFRON	71%	521%	131%	116%

Tabela 52 Dynamika dotacji oraz obow. wpłat na PFRON w spółdzielczych ZPCh (r. pop.=100)

Lp.	Wyszczególnienie	1997 r.	1998 r.	1999 r.	2000 r.
1.	Środki przekazane na rzecz PFRON-obowiązkowe wpłaty	106%	77%	104%	131%
2.	Zaległości w obowiązkowych wpłatach na rzecz PFRON	138%	76%	80%	55%
3.	Dotacje uzyskane ze środków PFRON	116%	111%	199%	102%

Tabela 53 Dynamika Zakładowego Funduszu Rehabilitacji w sektorze ZPCh (r. pop.=100)

Wyszczególnienie		1997 r.	1998 r.	1999 r.	2000 r.
Stan ZFR na początek okresu		178%	146%	125%	156%
Wpływy na ZFR		154%	119%	119%	47%
w tym z tytułu:	ulg w podatku dochodowym od działalności gospodarczej	161%	121%	140%	3%
	ulg w podatku dochodowym od osób fizycznych	146%	120%	84%	103%
	ulg w podatku od środków transportu	27%	70%	121%	216%
	ulg w podatku od nieruchomości	168%	136%	148%	134%
	ulg w innych podatkach	224%	60%	123%	59%
	Innych źródeł	353%	88%	172%	86%
Wydatki z ZFR		170%	124%	137%	76%
w tym na:	poradnictwo zawodowe i szkolenia	107%	119%	115%	76%
	przygotowanie miejsc pracy	202%	121%	141%	61%
	opiekę medyczną i rehabilitacyjną	155%	134%	107%	89%
	wynagrodzenia ogółem	125%	128%	111%	120%
	bazę rehabilitacyjną	154%	105%	160%	98%
	dowozy do pracy	128%	130%	123%	93%
	świadczenia ogółem (pomoc indywidualną)	149%	171%	139%	88%
	inną	165%	111%	161%	76%
Stan ZFR na koniec okresu		249%	151%	108%	104%

Tabela 54 Dynamika Zakładowego Funduszu Rehabilitacji w spółdzielczych ZPCh (r. pop.=100)

Wyszczególnienie		1997 r.	1998 r.	1999 r.	2000 r.
Stan ZFR na początek okresu		106%	153%	95%	86%
Wpływy na ZFR		119%	102%	70%	85%
w tym z tytułu:	ulg w podatku dochodowym od działalności gospodarczej	106%	60%	95%	3%
	ulg w podatku dochodowym od osób fizycznych	122%	107%	58%	95%
	ulg w podatku od środków transportu	107%	59%	106%	177%
	ulg w podatku od nieruchomości	116%	130%	114%	99%
	ulg w innych podatkach	150%	157%	18%	122%
	Innych źródeł	125%	89%	97%	79%
Wydatki z ZFR		122%	122%	77%	80%
w tym na:	poradnictwo zawodowe i szkolenia	80%	141%	94%	67%
	przygotowanie miejsc pracy	126%	106%	74%	57%
	opiekę medyczną i rehabilitacyjną	118%	147%	79%	74%
	wynagrodzenia ogółem	108%	139%	68%	101%
	bazę rehabilitacyjną	124%	91%	83%	113%
	dowozy do pracy	117%	121%	100%	95%
	świadczenia ogółem (pomoc indywidualną)	127%	145%	92%	92%
	inną	152%	115%	70%	77%
Stan ZFR na koniec okresu		104%	108%	87%	94%

Tabela 55 Dynamika elementów bilansu sektora ZPCh (r. pop.=100)

Lp.	Wyszczególnienie	1997 r.	1998 r.	1999 r.	2000 r.
1.	Majątek trwały	151%	123%	142%	133%
2.	Wartości niematerialne i prawne	156%	184%	149%	134%
3.	Rzeczowy majątek trwały	153%	117%	139%	121%
4.	Finansowy majątek trwały	363%	183%	234%	251%
5.	Należności długoterminowe	43%	251%	62%	173%
6.	Majątek obrotowy	157%	124%	151%	113%
7.	Zapasy	181%	125%	144%	104%
8.	Należności i roszczenia	151%	119%	160%	125%
	<i>w tym należności przeterminowane</i>	229%	110%	150%	153%
9.	Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	251%	146%	82%	175%
10.	Środki pieniężne	119%	136%	149%	86%
11.	Rozliczenia międzyokresowe	158%	116%	101%	135%
12.	Suma aktywów	154%	124%	146%	123%
13.	Kapitał własny	113%	115%	142%	117%
14.	Rezerwy	317%	182%	77%	139%
15.	Zobowiązania długoterminowe	193%	124%	155%	132%
16.	Zobowiązania krótkoterminowe i fundusze specjalne	192%	127%	147%	121%
17.	Zobowiązania krótkoterminowe	202%	128%	151%	124%
	<i>w tym kredyty bankowe</i>	192%	146%	154%	117%
	<i>zobowiązania przeterminowane</i>	180%	132%	159%	194%
18.	Fundusze specjalne	149%	122%	126%	102%
19.	Rozliczenia międzyokresowe i przychody przyszłych okresów	202%	135%	149%	133%
20.	Suma pasywów	154%	124%	146%	123%

Tabela 56 Dynamika elementów bilansu spółdzielczych ZPCh (r. pop.=100)

Lp.	Wyszczególnienie	1997 r.	1998 r.	1999 r.	2000 r.
1.	Majątek trwały	103%	109%	96%	90%
2.	Wartości niematerialne i prawne	94%	327%	96%	71%
3.	Rzeczowy majątek trwały	102%	107%	98%	88%
4.	Finansowy majątek trwały	94%	667%	46%	208%
5.	Należności długoterminowe	333%	25%	18%	530%
6.	Majątek obrotowy	116%	106%	107%	99%
7.	Zapasy	111%	103%	93%	91%
8.	Należności i roszczenia	114%	113%	107%	108%
	<i>w tym należności przeterminowane</i>	110%	115%	87%	145%
9.	Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	212%	50%	113%	54%
10.	Środki pieniężne	121%	109%	127%	98%
11.	Rozliczenia międzyokresowe	100%	231%	56%	306%
12.	Suma aktywów	109%	108%	100%	95%
13.	Kapitał własny	98%	98%	100%	92%
14.	Rezerwy	279%	129%	59%	183%
15.	Zobowiązania długoterminowe	97%	108%	72%	79%
16.	Zobowiązania krótkoterminowe i fundusze specjalne	149%	120%	107%	103%
17.	Zobowiązania krótkoterminowe	122%	129%	112%	104%
	<i>w tym kredyty bankowe</i>	121%	122%	116%	104%
	<i>zobowiązania przeterminowane</i>	152%	255%	79%	136%
18.	Fundusze specjalne	265%	103%	94%	99%
19.	Rozliczenia międzyokresowe i przychody przyszłych okresów	114%	135%	103%	91%
20.	Suma pasywów	109%	108%	100%	95%

Tabela 57 Dynamika elementów rachunku zysków i strat sektora ZPCh (r. pop.=100)

Lp.	Wyszczególnienie	1997 r.	1998 r.	1999 r.	2000 r.
1.	Koszty działalności operacyjnej	146%	127%	141%	105%
	<i>w tym amortyzacja</i>	158%	121%	142%	148%
2.	Przychody ze sprzedaży i zrównane z nimi	144%	126%	140%	102%
3.	Zysk / strata ze sprzedaży	115%	98%	120%	41%
4.	Pozostałe koszty operacyjne	225%	131%	149%	114%
5.	Pozostałe przychody operacyjne	171%	130%	149%	93%
	<i>w tym dotacje</i>	215%	123%	109%	86%
6.	Zysk / strata na działalności operacyjnej	129%	112%	135%	64%
7.	Koszty finansowe	210%	108%	128%	135%
8.	Przychody finansowe	211%	94%	157%	102%
9.	Zysk / strata brutto na działalności gospodarczej	121%	109%	141%	48%
10.	Straty nadzwyczajne	496%	50%	207%	90%
11.	Zyski nadzwyczajne	661%	90%	105%	92%
12.	Zysk / strata brutto	122%	110%	140%	48%
13.	Obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego	121%	90%	145%	40%
14.	Zysk / strata netto	122%	118%	138%	50%

Tabela 58 Dynamika elementów rachunku zysków i strat spółdzielczych ZPCh (r. pop.=100)

Lp.	Wyszczególnienie	1997 r.	1998 r.	1999 r.	2000 r.
1.	Koszty działalności operacyjnej	121%	104%	108%	97%
	<i>w tym amortyzacja</i>	134%	123%	99%	103%
2.	Przychody ze sprzedaży i zrównane z nimi	117%	101%	104%	97%
3.	Zysk / strata ze sprzedaży	357%	190%	149%	100%
4.	Pozostałe koszty operacyjne	105%	114%	112%	122%
5.	Pozostałe przychody operacyjne	119%	112%	132%	95%
	<i>w tym dotacje</i>	99%	111%	137%	84%
6.	Zysk / strata na działalności operacyjnej	84%	56%	110%	56%
7.	Koszty finansowe	71%	191%	53%	117%
8.	Przychody finansowe	101%	163%	58%	109%

9.	Zysk / strata brutto na działalności gospodarczej	93%	55%	109%	57%
10.	Straty nadzwyczajne	467%	20%	104%	77%
11.	Zyski nadzwyczajne	544%	56%	50%	45%
12.	Zysk / strata brutto	94%	59%	102%	55%
13.	Obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego	90%	69%	73%	95%
14.	Zysk / strata netto	94%	57%	111%	48%

Tabela 59 Wybrane wskaźniki analizy finansowej sektora ZPCh

Lp.	Pozycje	1997 r.	1998 r.	1999 r.	2000 r.
1.	Płynność bieżąca	1,23	1,19	1,23	1,15
2.	Płynność szybka	0,78	0,75	0,80	0,80
3.	Płynność natychmiastowa	0,17	0,18	0,18	0,14
4.	Ogólne zadłużenie	0,53	0,54	0,55	0,55
5.	Rentowność sprzedaży brutto w %	9,40	8,00	8,23	3,86
6.	Rentowność sprzedaży netto w %	6,93	6,00	6,40	3,13
7.	Zysk netto do aktywów	0,11	0,10	0,10	0,04

Tabela 60 Wybrane wskaźniki analizy finansowej spółdzielczych ZPCh

Lp.	Pozycje	1997 r.	1998 r.	1999 r.	2000 r.
1.	Płynność bieżąca	1,86	1,64	1,64	1,58
2.	Płynność szybka	1,15	1,03	1,11	1,11
3.	Płynność natychmiastowa	0,48	0,40	0,48	0,44
4.	Ogólne zadłużenie	0,31	0,33	0,33	0,35
5.	Rentowność sprzedaży brutto w %	6,56	3,88	3,80	2,18
6.	Rentowność sprzedaży netto w %	5,29	2,99	3,19	1,57
7.	Zysk netto do aktywów	0,06	0,03	0,04	0,02

Tabela 61 Dynamika wskaźników analizy finansowej sektora ZPCh (r. pop.=100)

Lp.	Pozycje	1998 r.	1999 r.	2000 r.
1.	Płynność bieżąca	97%	103%	93%
2.	Płynność szybka	96%	107%	100%
3.	Płynność natychmiastowa	106%	100%	78%
4.	Ogólne zadłużenie	102%	102%	100%
5.	Rentowność sprzedaży brutto w %	85%	103%	47%
6.	Rentowność sprzedaży netto w %	87%	107%	49%
7.	Zysk netto do aktywów	91%	100%	40%

Tabela 62 Dynamika wskaźników analizy finansowej spółdzielczych ZPCh (r. pop.=100)

Lp.	Pozycje	1998 r.	1999 r.	2000 r.
1.	Płynność bieżąca	88%	100%	96%
2.	Płynność szybka	90%	108%	100%
3.	Płynność natychmiastowa	83%	120%	92%
4.	Ogólne zadłużenie	106%	100%	106%
5.	Rentowność sprzedaży brutto w %	59%	98%	57%
6.	Rentowność sprzedaży netto w %	57%	107%	49%
7.	Zysk netto do aktywów	50%	133%	50%

Tabela 63 Osoby niepełnosprawne prawnie w wieku 15 lat i więcej w roku 2000 (I kwartał)

Wiek	BAEL I kwartał 2000			NPSPR w ZPCh na koniec 2000	
	Liczba osób NPSPR prawnie w tysiącach	Odsetek osób NPSPR prawnie w stosunku do ludności ogółem	Struktura wieku osób NPSPR prawnie	Liczba pracowników NPSPR w tysiącach	Struktura wieku pracowników NPSPR
Ogółem	4 531	14,9%	100%	224	100%
15 – 24	86	1,5%	1,9%	15	17,4%
25 – 29	78	2,8%	1,7%	12	15,4%
30 – 39	225	4,5%	5,0%	34	15,1%
40 – 49	739	11,8%	16,3%	77	10,4%
50 – 59	1 242	29,3%	27,4%	68	5,5%
60 lat i więcej	2 161	32,4%	47,7%	18	0,8%

Tabela 64 Osoby niepełnosprawne prawnie w wieku 15 lat i więcej według województw

Województwa	NPSPR ogółem według BAEL (stan w I kwartale 2000 r.)		NPSPR w ZPCh (stan na koniec 2000 r.)		Relacja NPSPR z ZPCh do NPSPR ogółem
	w tysiącach	w %	w tysiącach	w %	w %
Ogółem	4 531	14,9%	224	100%	4,9%
dolnośląskie	369	15,4%	29	13,0%	7,9%
kujawsko-pomorskie	268	14,7%	17	8,0%	6,3%
lubelskie	389	20,7%	6	3,0%	1,5%
lubuskie	176	21,7%	8	3,0%	4,5%
łódzkie	300	12,1%	19	8,0%	6,3%
małopolskie	578	22,0%	18	8,0%	3,1%
mazowieckie	462	11,4%	20	9,0%	4,3%

opolskie	93	10,8%	4	2,0%	4,3%
podkarpackie	223	13,8%	11	5,0%	4,9%
podlaskie	139	14,3%	4	2,0%	2,9%
pomorskie	205	14,0%	10	4,0%	4,9%
śląskie	341	11,0%	32	15,0%	9,4%
świętokrzyskie	149	13,2%	5	2,0%	3,4%
warmińsko-mazurskie	174	14,8%	7	3,0%	4,0%
wielkopolskie	480	17,0%	29	13,0%	6,0%
zachodniopomorskie	183	14,2%	4	2,0%	2,2%

Tabela 65 Aktywność ekonomiczna NPSPR w 2000 r.

Wyszczególnienie	Ogółem	Aktywni zawodowo pracujący						Współczynnik aktywności zawodowej	Wskaźnik zatrudnienia	Stopa bezrobocia	Liczba osób NPSPR w ZPCh na koniec 2000 r.	osoby NPSPR w ZPCh a pracujący razem	Odsetek NPSPR w ZPCh wg wykształcenia i województw
		Razem	razem	w pełnym	w niepełnym	Bezrobotni	Bierni zawodowo						
				wymiarze czasu pracy									
w tysiącach							w %			w tys.	w %		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L=K/C	M	
OGÓLEM	4531	869	711	406	305	157	3662	19,2	15,7%	18,1%	224	31,5%	100%
wyższe	190	50	41	23	18	9	140	26,3%	21,6%	18,0%	9	22,0%	4,0%
policealne i średnie zawodowe	745	198	160	98	62	38	547	26,6%	21,5%	19,2%	43	26,9%	19,2%
średnie ogólnokształcące	265	48	33	21	11	15	217	18,1%	12,5%	31,3%	19	57,6%	8,5%
zasadnicze zawodowe	1130	292	232	137	94	61	838	25,8%	20,5%	20,9%	85	36,6%	37,9%
podstawowe i niższe	2201	280	246	126	120	35	1921	12,7%	11,1%	1,6%	68	27,6%	30,4%
Według województw	w tysiącach							w %			w tys.	w %	
OGÓLEM	4531	869	711	406	305	157	3662	19,2%	15,7%	18,1%	224	31,5%	100%
dolnośląskie	369	62	42	30	12	20	307	16,8%	11,4%	32,3%	29	69,0%	12,9%
kujawsko-pomorskie	268	45	37	26	11	8	223	16,8%	13,8%	17,8%	17	45,9%	7,6%
lubelskie	389	102	90	40	50	12	287	26,2%	23,1%	11,8%	6	6,7%	2,7%
lubuskie	176	26	22	13	9	4	150	14,8%	12,5%	15,4%	8	36,4%	3,6%
łódzkie	300	64	48	27	20	17	235	21,3%	16,0%	26,6%	19	39,6%	8,5%
małopolskie	578	125	110	56	54	15	453	21,6%	19,0%	12,0%	18	16,4%	8,0%
mazowieckie	462	90	74	47	27	16	372	19,5%	16,0%	17,8%	20	27,0%	8,9%
opolskie	93	14	10	4	6	4	79	15,1%	10,8%	28,6%	4	40,0%	1,8%
podkarpackie	223	46	39	24	15	7	178	20,6%	17,5%	15,2%	11	28,2%	4,9%
podlaskie	139	25	19	11	9	6	114	18,0%	13,7%	24,0%	4	21,1%	1,8%
pomorskie	205	34	26	14	12	8	171	16,6%	12,7%	23,5%	10	38,5%	4,5%
śląskie	341	56	48	24	24	8	285	16,4%	14,1%	14,3%	32	66,7%	14,3%
świętokrzyskie	149	41	37	22	15	4	108	27,5%	24,8%	9,8%	5	13,5%	2,2%
warmińsko-mazurskie	174	25	18	12	6	7	149	14,4%	10,3%	28,0%	7	38,9%	3,1%
wielkopolskie	480	95	77	48	29	18	386	19,8%	16,0%	18,9%	29	37,7%	12,9%
zachodniopomorskie	183	19	14	8	6	6	164	10,4%	7,7%	31,6%	4	28,6%	1,8%

Tabela 66 Sektor ZPCh na tle wybranych wskaźników gospodarki narodowej

Lp.	Wskaźniki *	Gospodarka		Sektor ZPCh		Udział procentowy	
	Kolejne lata	1996 r.	2000 r.	1996 r.	2000 r.	1996 r.	2000 r.
1.	Przychody ogółem	668,9	952,5	15,1	39,8	2,3%	4,2%
2.	Koszty ogółem	649,8	934,4	13,6	38,4	2,1%	4,1%
3.	Wynik finansowy netto	+9,8	+6,2	+1,2	+1,1	12,2%	17,7%
4.	Majątek obrotowy	181,5	292,3	4,1	13,3	2,3%	4,6%
5.	Zobowiązania krótkoterminowe	141,4	254,8	2,1	10,3	1,9%	4,0%
•	<i>w tym kredyty bankowe</i>	25,7	51,9	0,6	3,2	2,3%	6,2%
6.	Liczba podmiotów wg REGON	230 923	381 371	1 671	3 666	0,7%	1,0%
7.	Zatrudnienie ogółem (w tys. osób)	9 478,4	9 591,0	209,4	380,5	2,2%	3,9%

Tabela 67 Definicje wskaźników

Wskaźniki ewidencyjne i kadrowe	Definicje
Współczynnik ekstrapolacji	Mnożnik, za pomocą którego szacuje się wartości dla całej istniejącej w danym okresie populacji. Wzór: (liczba zakładów, które nie odpowiedziały na ankietę / liczba zakładów na koniec okresu)*100.
Współczynnik reprezentacji	liczba zakładów zbadanych / liczba zakładów istniejących w momencie rozpoczęcia badań
Wskaźnik zatrudnienia	Odsetek osób zatrudnionych wśród osób aktywnych zawodowo
Stopa bezrobocia	Odsetek osób bez pracy wśród osób aktywnych zawodowo
Współczynnik aktywności zawodowej	Określa odsetek osób aktywnych zawodowo w całej populacji
Wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych	liczba osób niepełnosprawnych (w osobach lub etatach) / liczba pracowników ogółem (w osobach lub etatach)
Wskaźnik zatrudnienia niepełnosprawnych st. znacznego	liczba niepełnosprawnych st. Znacznego (w osobach lub etatach) / liczba pracowników ogółem (w osobach lub etatach)
Wskaźnik zatrudnienia niepełnosprawnych st. umiarkowanego	liczba niepełnosprawnych st. Umiarkowanego (w osobach lub etatach) / liczba pracowników ogółem (w osobach lub etatach)
Wskaźnik zatrudnienia niepełnosprawnych st. lekkiego	liczba niepełnosprawnych st. Lekkiego (w osobach lub etatach) / liczba pracowników ogółem (w osobach lub etatach)
Wskaźnik zatrudnienia niepełnosprawnych kobiet	liczba kobiet niepełnosprawnych zatrudnionych w zakładzie (w osobach lub etatach) / liczba kobiet ogółem zatrudnionych w zakładzie (w osobach lub etatach)
Wskaźnik zatrudnienia niepełnosprawnych mężczyzn	liczba mężczyzn niepełnosprawnych zatrudnionych w zakładzie (w osobach lub etatach) / liczba mężczyzn ogółem zatrudnionych w zakładzie (w osobach lub etatach)
Wskaźniki finansowe	Definicje

* pkt. 1-9 podane są w miliardach zł, porównanie oparte na opublikowanych danych statystycznych GUS, dane na temat podmiotów gospodarki za 2000 r. obejmują zakłady zatrudniające powyżej 10 osób, ZPCh – co najmniej 20 osób.

Wskaźniki ewidencyjne i kadrowe	Definicje
Płynność bieżąca I stopnia	majątek obrotowy / zobowiązania krótkoterminowe i fundusze specjalne
Płynność szybka II stopnia	majątek obrotowy - zapasy / zobowiązania krótkoterminowe i fundusze specjalne
Płynność natychmiastowa III stopnia	środki pieniężne + papiery wartościowe w obrocie /zobowiązania krótkoterminowe i fundusze specjalne
Ogólne zadłużenie	zobowiązania krótkoterminowe i fundusze specjalne + zobowiązania długoterminowe / suma aktywów
Rentowność sprzedaży brutto	wynik finansowy brutto / przychody ze sprzedaży i zrównane z nimi (wyrażony w procentach)
Rentowność sprzedaży netto	wynik finansowy netto / przychody ze sprzedaży i zrównane z nimi (wyrażone w procentach)
Zysk netto do aktywów	zysk netto / aktywa

Źródła

- Sektor zakładów pracy chronionej w latach 1996-1999, PFRON Warszawa 2000
- Osoby niepełnosprawne w Polsce (opracowanie analityczno-tabelaryczne), MPiPS Warszawa 2000
- Mały Rocznik Statystyczny 2001, GUS Warszawa 2001
- Raporty z badań ankietowych ZPCh prowadzonych przez PFRON w latach 1997-2001